

BABYLON

Číslo 4 / ROČNÍK XXIII • STUDENTSKÝ LIST PRO SENIORY • 15.- Kč na akademické půdě zdarma • 8. prosinec 2014

*Kdo v sebe alkohol lije,
spálí si v mozku ganglie.
Rozumný vždy myslí na ledviny, játra,
není-li v tom líc, co pije, pátrá.*

Josef Váchal

Das schlaue Füchlein

Vážený čtenáři,
na titulní straně se vracíme k 17. listopadu, který se – na rozdíl od roku 1989 –, až na pár svazáků, povedl.

Standa Škoda svoji úvahu na titulní straně opřel o novou knihu Lilina, na kterou se fakt těším, protože jeho Sibiřská výchova je ze starých dob, kdy mezi námi kriminálníky ještě platilo slovo a vládla čest. Na straně čtyři přetiskujeme Slovo k listopadu, na kterém se shodli rozliční předlistopadoví opozičníci, znepokojení dnešním znevážováním listopadového (polistopadového i předlistopadového) fundamentu lidských práv. Adam Drda turdí, že to je blbý text, že prý má člověk psát komentáře sám za sebe, kde může vyjádřit bez skrupulí, co chce, tedy za každou cenu být vyhraněný blbec. On z té puberty snad nikdy nevyroste...

U příležitosti vydání knihy Bohumila Doležala v RR (mimoходом ten název jsem vymyslel já), jehož redakce nebyla během víkendu schopna dodat její obálku, imu pohodička, jsme udělali rozhovor s BD, který jako osmnáctiletý prožil koperníkovský převrat a od té doby už je to s ním pořád více méně stejný, což je zároveň sympatický i nesnesitelný. Inu Bohumil...

O stranu dál vás seznámí Václav Meziříčský s Darwinem, což není ten, který svůj původ vysledoval k opici, přesto ale přišel na to samé jako jeho jmenovec: s člověčími impérii se to má podobně jako s varany na Galapágách. Angličani jsou skvělí silenci...

Toto číslo Babylonu vychází díky nakladatelství Paseka, kterému jsme na revanš připravili přílohu. Uvádí ji rozhovor s Pavlem Bělínou, který dohlížel na Velké pasecké dějiny, díky kterým se Češi zařadili mezi národy s nejlustší minulostí. To nezabránilo Ladislavu Horáčkovi v tom, aby nepřipomněl moudrost Protialkoholní léčebny, že by se státnické projevy hlavy státu neměly opírat o Patrika Ouředníka Šmírbuch jazyka českého (Paseka 2005). Kunda, toľ zvíře nějaký? ptal se kdysi Jaroslav Vrchlický.

Na straně následující jsme se snažili vypáčit z Aničky Horákové, jak vidí Paseku do budoucna – dala nám čestný slovo, že necílí na romány pro... Pro co? Jmenovkyňe Marianna Placáková na straně pět přílohy vypovídala Marii Rakušanovou, která svou kariéru začala v Babylonu, jako ostatně všichni, kteří mají v této zemi co říci. Váchal tělesnou žádost chápal jako podlehnutí tíže hmoty, vysílající do nehmotného prostoru množství pokrivených materializací. To má Mach taky, rovněž Čumba a Drda, a jak redakci sdělila Denisa, i Standa Škoda. Honza Hájek, který v tomto ohledu vybočuje, vypracoval do vánočního čísla krížovku, kterou z průměry pilnosti rovnou sám vyplnil. Viz str. 3.

Na závěr se můžete podívat na rozhovor Placáky s Horáčkem, který právě vyšel, což je samo o sobě...

Tedy přistě, jestli, i když...

Josef Váchal: Velhartice

Prďák kontra svazáci

Člověk měl 17. listopadu po dlouhé době zase pocit, že je doma – že nežije na cizí planetě, kterou obývají bytosti, do jejichž myšlení a citění smrtelník nenahlédne, zkrátka že si tuzemské obyvatelstvo, které se poněkud eufemisticky označuje za národ, nechá úplně vše líbit, je mu to jedno, nebo dokonce oblundností reprezentovaným Hradem, které Čechy zpochybnují jako svéprávnou společnost, fandí.

Nerudovka byla plná lidí, kteří táhli na Hradčany vyjádřit svůj nesouhlas, podobně jako předtím Národní a nejzdařilejší protesty se odehrály na Albertově, kde dostal Zeman červené karty, byl vypískán a byla po něm vrhána vejce, zatímco prezidenti okolních zemí sklídili potlesk a uznání. Když Komorowski prohlásil, že „naše solidarita patří těm, kteří za svobodu ještě bojují“, a jmenoval přitom Ukrajinu, Moldávii a Gruzii, řeč polského prezidenta na dlouhé vteřiny přerušil aplaus a volání: „Poslouchej, Zemane!“

To byla skvělá demonstrace inteligence a kulturní vyspělosti na Albertově shromážděných lidí, kteří dali před mezinárodní reprezentací i evropskou veřejností důrazně najevo, že dokáží bránit univerzální hodnoty proti těm, kteří v roli národních vůdců hájí jen své sobecké zájmy. Odkaz 17. listopadu, ať už z roku 1939 nebo z roku 1989, na Albertově reprezentovali prezidenti

Polska, Německa, Slovenska i Maďarska – ne ale Zeman, který byl poprávu vypískán a poprávu na něj byla metána srová vejce jako vyjádření toho nehlubšího opovrzení a lze jen litovat, že některé z vajíček nepřistálo Zemanovi na hlavě – mohlo to být úžasné foto, které by obléto celý svět, čímž by se vepřové hlavě z Hradu dostalo mezinárodní pozornosti, která by byla jediná zasloužená.

Jiného mínění ale byli někteří studentští funkcionáři, kteří – aby snad náhodou nebyli někým s házením vajec spojování – vydali prohlášení, ve kterém se od protestů distancovali. „My sami jsme určitým způsobem v té akci určitě narážky na aktuální dění měli,“ řekl jeden z autorů prohlášení mluvčí Studentské komory Rady vysokých škol Štěpán Esterle, ale „způsob, kterým některé zvolili – tedy že z pietního aktu udělali demonstraci – nám přišel nevhodný“. Ech.

Jako kdyby zavanul duch *Mladé fronty* z roku 1989, která vyzývala mládež ke „konstruktivní kritice“ a nenechala se zneužít „křiklouny v ulicích“, který chtějí chaos. „Konstruktivní mládež“ byla tehdy pod kuratelou StB, pod tou byla sice i tzv. „závadová mládež“, ale v poněkud jiném smyslu. Pod čí kuratelou jsou dnešní studentští funkcionáři? Ozařuje jejich hlavy vidina získání „lukrativního“ fleku ve státní správě,

Divočáci jsou zbabělci

„Divočáci jsou zbabělci, je to jeden z mála druhů, který při přesunech ve stádu posílá napřed mláďata a obětuje je predátorům, aby ostatní měli čas utéct. Naštěstí se snadno rozmnožují a vrhy jsou vždy dost početné. Můj děda jim říkal „komunisti“ a přirovnával je k sovětskému ideálu vystrašeného a hloupého občana, který je schopný zradit kvůli maličkosti, má stále hlad, a přesto neustále plodí nové potomky,“ píše ve své autobiografické knize *Dech tmy* Nikolai Lilin, původem Sibiřan, jehož rodinu odsunuli do Podněstří, a který bojoval jako zákládák ve druhé Čečenské válce v řadách ruských úderných jednotek, a nakonec skončil v Itálii.

Jeho prastrýc Nikolaj, přezdívaný „dědeček“, jenž je v knize autorem výše uvedeného výroku, na Sibiři zůstal jako lovec hluboko v tajze. Líčení krásy sibiřské přírody a nepoddanosti jejích obyvatel v Lilinově knize doplňuje popis reality vystrašených postsovětských občanů v takzvané civilizaci a mimo jiné i těch, kterým tento sovětský ideál plně vyhovuje, respektive se jejich plány bez tohoto základního předpokladu nemohou obejít – na kapitalismus adaptovaných kágebáků, armádních bratrstev, oligarchů etc. Jediný rozdíl mezi postsovětským a sovětským občanem, jak ho definuje trefně Lilinův děda – prastrýček, je, že ten první už nemá tak velký hlad.

O Vladimíru Putinovi se občas mluví jako o novém carovi a bývá předmětem obdivu nejružnějších mudrlantů v celé Evropě, včetně některých obzvláště potrhlych jedinců, co se jinak označují za konzervativce. Líbí se jim, že Putin

chrání jakési tradiční hodnoty před blouzněním a dekadencí západní kultury. Vladimír Vladimirovič to pochopitelně z druhé strany schytává od liberálů a demokratů, kteří ho zase považují často za příčinu všeho zlého, toho, že Rusko je dnes agresorem se vším všudy, že útočí na okolní země i na své občany.

Putin ale není žádný car a originální novou politiku nabízel jen v poměrně krátké době, kdy pohřbíval Jelcinovu epochu. Jak dobře víme, kdyby nebyl v čele Ruska Putin, mohl by to být někdo mnohem horší. Od doby, kdy definitivně zahučel jelcinský pokus o jakýs takýs kamarádsoft s demokracií, je Putin „jen“ jakýmsi spojencem a reprezentantem kágebáckých ekonomických skupin, které zůstávají ve stínu. Vystrašený a hloupým postsovětským občanům prodává lacino nacionalismus, přičemž krize hospodářství, pád rublu a sankce se hodí perfektně i jeho kamarádům byznysmenům z KGB. Pololegální struktury totiž prosperují na rozdíl od ostatních podnikatelů, nejvíce právě v době krizí, pádu měn a válek.

V jisté soft verzi proniká zbabělost a neustálá touha, aby nás nějaký nadsoudruh sytil i do Čech, mísí se se západním antiamerikanismem, a obyčejnou hloupostí, vůči které jsou ale evropské demokracie do nějaké míry imunní. Ta naše, zdá se, nikoliv.

-55-

Babylon graficky doprovází reprodukce prací Josefa Váchala, jehož dílo stálo u vzniku nakladatelství PASEKA. 25. výročí vzniku tohoto prvního polistopadového nakladatelství si v dnešním čísle připomínáme.

nebo jsou jen v zajetí vlastní blbosti? A co rektor UK, který vydal obdobné prohlášení, i když z něj pak zpoila vycouval? Nečetli rodokapsy? Neví, co je slušné vychování? Netuší, že stěžovat si za protektorátu na židovského souseda, který dělá rámus, by byla oblundnost, podobně jako se v kontextu fašizujícího putinovského režimu strefovat do Pussy Riot?

Pokud se někomu vrhá vajíček nelíbí, má právo mlčet. Výše zmínění ale nemlčeli a ocitli se tak na jedné lodi se skutečností oblundností, proti které byla právě demonstrace namířena: odpudivý exredaktor odpudivých *Haló novin*, dnes mluvčí odpudivého prezidenta, odpudivý Ovčáček okamžitě jejich prohlášení přivítal: zástupci studentských organizací se prý distancovali od chování účastníků pietního setkání na Albertově! To je opravdu chucpe. Snaživě, v pokloně se distancující svazáctví je strašidelný fenomén. To už snad i ti estébáci byli lidštější.

Naštěstí existují i studentské spolky, které jsou normální. Podle PRĐÁKu z Pedáku si tajemník Štěpán Esterle píchl asfalt do penisu a několik dalších studentských papalášů si tam nafrcalo projímadlo, které jim předtím dal Babiš v menze, načez vydali prohlášení, který by nevymyslel ani Mao Ce-Tung: „Jsmo rádi, že nikdo z Pedagogické fakulty pod tím podepsanej není.“ My taky.

Jestli bude výchova k nezávislosti v rukách Prďáku, není v této zemi ještě vě ztraceno. Gaudeamus igitur, iuvenes dum sumus!

Husa jsem opravdu nikomu dělat nechtěl

Rozhovor Babylonu s politologem Bohumilem Doležalem

Jaký je stav tuzemské demokracie 25 let poté?

Po roce 1989 se tady stala samozřejmě spousta chyb, ale hlavně je to, že se změnil poměr, a to zásadně k lepšímu. A mě hrozně mrzí, že se to nyní všechno hroutilo za souhlasu velké části veřejnosti.

Čím to je způsobeno?

To je samozřejmě otázka... Nejjednodušší vysvětlení je to, že politické prostředí, které se tady etablovalo po roce 1989, mělo veliké chyby. To je samozřejmě pravda, protože to je pravda, která platí vždycky. Druhá věc je, že mnoho lidí si od toho slibovalo něco jiného, a to včetně toho, co politika ve skutečnosti člověku nemůže dát, a rozčarování a frustrace z toho, že to nejde, je nepřiměřená. Tyhle věci hrají roli, přičemž ta druhá, určitá zvykanost dobrým bytlem, je rozhodující.

Raději než svoboda, která není jednoduchá, „nenáročná“ existence mírně utlačovaných nevolníků, majících zajištěný chléb a hry – hlavně nemít za nic odpovědnost...?

Ono to je tak, že lidi chtějí mít hodně odpovědnosti, chtějí zodpovídat úplně

za všechno, ale jakmile se něco nepovede, tak za to můžou ti druzí – „oni“, kteří si musí odskákat to, co jsme sami zkurvili. Rozčiluje mě takový ten alibismus, že když režim narazí na své meze a potřebuje reformovat, tak najednou od něj všichni zbaběle začínou dávat ruce pryč a tvrdí: my za to nemůžeme, můžou za to oni.

To je ovšem lidový chiliasmus, který provází Evropu od středověku a kanonizovala jej francouzská revoluce: lid je vždy nevinný, za všechno špatné mohou svině nahoře.

V tom jsou dvě věci. Jednak takové to velké nadšení na začátku, že nastala doba, kdy se může všechno změnit, a změnit tak, jak my si to představujeme. Tak to ovšem v demokracii nikdy nechodí, základ demokracie je smířit se naopak s tím, že se občas prosadí někdo jiný než my. Tahle nespokojenost roste, až je z toho taková tsunami, která režim smete, a najednou ti, kteří tu vlnu spoluvytvářeli, o nicčem nevědí a za nic nemůžou.

Co je dneska největší problém?

Největší problém je ten, že se tady fakticky zhroutil politický systém, který

měl přes všechny své vady základní rysy parlamentní demokracie, byla tady silná strana, která se hlásila k pravici nebo ke konservativismu či liberalismu, a silná strana, která se hlásila k levici, tím myslím sociální demokracii. A pak tady byly strany, které se pohybovaly mezi tím nebo za tím, a to všechno se dnes podařilo úplně zbourat.

Byl to samovolný pád nebo tomu někdo pomohl?

Hledat za tím nějaké tajemné síly, to je dobré v okamžiku asi toho největšího zoufalství, kdy už si člověk nedokáže vymyslet větší blbost. O tomhle bych snad raději neuvažoval...

Myslíš, že třeba způsob, jakým byla shozena Nečasova vláda, a bez ohledu na to, jaká byla, byl standardní a demokratický?

Základní problém, který tady vznikl, byl problém sociální demokracie. ČSSD v určitém okamžiku – a není to zas až tak nepochopitelné – měla proti sobě slabou, bezmocnou, nemožnou vládu, kterou mohla paralyzovat, což také s chutí

dělala, ale nemohla ji parlamentní cestou svrhnout. A v tom okamžiku udělala to, co se v parlamentní demokracii dělat nemá, obrátila se na ulici, na uskupení, se kterými není radno moc spolupracovat, čímž hrozným způsobem demokracii destabilizovala. Dědala to samozřejmě s tím, že když svrhne tuto vládu, zaujme její místo, což se pochopitelně nestalo.

Smál se ten třetí, Babiš.

Přesně tak.

Co je Babiš za fenomén?

Andrej Babiš je typický příklad politika, který je všehoschopný – on je tedy víc než politik, je taky podnikatel a já nevím co všechno.

Nevíme, co všechno dalšího je, ale každopádně má velmi dobrý čuch, protože přesně vystihl onu výše zmíněnou chiliastickou náladu společnosti.

Ano, přišel s tím, že všechno, co bylo dosud, bylo špatné – absolutně všechno je v háji, a on je spitel, který říká: nebyť mě, byli byste úplně v koncích, nejsem jeden z politiků, kteří to tady pětadvacet let kazili, jsem představitel vás, normál-

ních lidí, a když mě budete volit, dostanete do čela normálního člověka, který to tady dá do pořádku.

To je klasický mustr k získání moci všech fašistických či fašizujících hnutí.

Na to by se dala pochopitelně uvést strašná spousta příkladů, které jsou všechny žalovatelné, ale něco na tom je. Minimálně je to nemravná intence vnútit se lidem jako někdo, kdo za ně vyřeší problémy, které si ve skutečnosti musí lidé vyřešit sami, a musí s tím začít u sebe. To jsi ostatně už zmínil: nechcete se v ničem moc matlat a já jsem tady od toho, abych to udělal za vás – vy mi akorát musíte dát důvěru a odevzdat svůj hlas. To je typický příklad toho, jak k člověku přistupuje čert – stačí jenom podepsat.

Už jenom to, že Babiš vystupuje proti korupci, přitom je majitel obrovského hospodářského impéria a zároveň i šéf financí, z kterého pozice může ovlivňovat ve svůj prospěch chod celé téhle země, šit si zákony na míru, ztěžovat existenci konkurenci atd. atp. – větší střet zájmů si lze stěží představit...

Jistě. Zrovna dneska jsem četl v novinách, jak chce kontrolovat neřádné zisky. Tak on si na to udělá komisi a jako jeden z největších podnikatelů v této zemi bude přes ni sekýrovat všechny ostatní. A nejde

Svoláváme demonstraci

ke Dni lidských práv

na 10. prosince v 19 hodin
náměstí Jiřího z Poděbrad v Praze.

Obrana lidských práv je nyní znovu aktuální.
Scházíme se jako před 26 lety, kdy se podobná
demonstrace konala nedaleko na Škroupově náměstí.

Demonstraci svolávají:

Petr Placák

(mluvčí na demonstraci na Škroupově náměstí z roku 1988)

Martin Příkryl

(Červená karta proti Zemanovi)

Jakub Pitron

(Červená karta do oken)

Nikol Klevcovová

(Červená karta pro Zemana a Putina)

Petr Suda

(Listopad ještě neskončil)

David Gaydečka (Opona)

Michal Majzner

(„Prezidente, odejděte!“)

Tomasz Peszynski

(Pražský Majdan)

Karel Paták (Tři barvy)

Jan Němec

(Manifestační petice za odstoupení prezidenta Miloše Zemana)

ZA MONARCHII!

Vážení přátelé,
v neděli 4. ledna 2015 se koná tradiční

Tříkrálový pochod za monarchii!

Začátek: 4. 1. ve 14.30 hod u pomníku sv. Václava

Směr: Královskou cestou na Hrad

Zpívá se: Za císaře Pána, Zachovej nám Hospodine,
Šly panenky silnicí, Kolíne, Kolíne, Svatý Václave, 4. července

Občerstvení: in Literární kavárna v Řetězové

Projevy: libovolné, za krále a proti zemanům

Vybavení: červené karty a vajíčka

Závěr: v 17h pálení Zemanů na Hradčanském náměstí
od 18h na Všebaráčnické rychtě

Cena: Ve 19h vyhlášení Ceny Ferdinanda Dobrotivého

Všechny sociálně blízké:

bankéře, lesbičky, bezdomovce, vysokoškolské učitele, psy,
děti a ostatní loajální stoupence pana krále

srdečně zve Babylon, studentský list pro seniory.

Předplatné, zpráva pro seniory

Na stále se množící dotazy ohledně možnosti
si Babylon předplatit, především od absolventů
VŠ, kteří ztratili možnost si tuto obskurní
revue na škole vyzvedávat, a pak velmi často
od důchodců, kteří – na rozdíl od studentů
(viz svazáci) patří k nejprogresivnější části
tuzemské populace, zavádíme od
nového roku opět předplatné.

**Babylon si můžete objednat na redakční
e-mailové adrese: babylon@seznam.cz.**

Vše ale závisí na tom, zda dostaneme dotaci

LA CASA BLÚ

...tvoje španělská vesnice...

www.lacasablu.cz

100% nekuřácká

Polední menu s polévkou

106 Kč

Happy Hours do 17:30h

čaj / presso / pivo 25 Kč

40 Kč Svařák

Chilské víno 0,25l 52 Kč

Galerie Julio Cortázar
v La Casa Blú

Kozí 15, Praha 1
tel.: 224 818 270, 723 446 002
Po - Pá od 11:00h,
So od 12:00h, Ne od 14:00h.

NAKLADATELSTVÍ PULCHRA

Michal Novotný
Černá zrna

Smutná a komplikovaná
období naší historie podaná
přes hrdinství i selhání oby-
čejných lidí. Brilantní román
o vině, ztrátě a pokání.

Jiří Padevět
Poznámky k dějinám

Krátké povídky o osobnos-
tech a událostech světových
dějin, které se mohly, ale
nemusely stát.

Joseph Conrad
Zrcadlo moře

Jedna z prvních knih auto-
biografických vzpomínek,
které sám Joseph Conrad
nazýval intimními zjeveními.

Josef Kroutvor
Setkávání s Bohumilem
Hrabalem

Svědectví o spisovateli
a osobnosti, kolem níž se
soustředil okruh básníků
a výtvarníků, ale i o citlivém
člověku, který svým extro-
vertním vystupováním bránil
vlastní introvertní naturel.

Eugen Brikius
Jen se mi neprobuď ze sna

Brikiovy básně přicházejí
ke čtenáři s neobvyklou slastí,
jako by byly mrtvě vznešené
a do jazyka nám obyčejným
rozumitelného přinášely
latinský rytmus, který dotváří
obsah.

Pavel Šrut
Červotočivé světlo/
Worm-Eaten Light

Svědectví básníka o době,
kdy se bořily nastavené
společenské konvence, ale
rázem s vpádem sovětských
vojsk na naše území, nastal
zlom a relativně otevřenou
společnost sevřela totalita.

Ladislav Klíma
Filosof z předměstí
Dialog o Ničem a o Všem

Drobná, ale úderná próza,
v níž autor vede disputaci
nad tématy postavení člověka
v kulturním a sociálním
prostředí. Hledá směr, kterým
se ubírá moderní civilizace.

Jelena Švarcová
Viditelná stránka života
vzpomínky, eseje, postřehy
Zpěv ptáka na mořském dně
poezie

Dvouvazkový výběr z poezie
a esejistiky Jeleny Švarcové,
uznávané autorky leningrad-
ského undergroundu a přední
současné ruské básničky.

Pavel Kovář
Helena Illnerová:
Čas pro světlo

TAKÉ JAKO E-KNIHA

portál

Rozhovor mapuje život profesorky Illnerové od rodinného zámečkářství a osobnostního formování po vědecké a veřejné působení. Dotýká se nejen otázek spojených s vědou a vzděláním, ale také otázek hodnot, výchovy, úcty k tradici. Rozhovor je svědectvím o neuvěřitelné síle a charakteru osobnosti, která přes řadu obtíží prožívá naplněný a úspěšný lidský a pracovní život.

brož., 208 s., 329 Kč

Jan Jandourek
Průvodce šílené
socioložky
po vlastním osudu

TAKÉ JAKO E-KNIHA

portál

Kniha je populárním úvodem do sociologie a společenských věd, vystavěným jako živý dialog mezi učitelem sociologie a jeho studentkou, která neví, jestli má obor, který si vybrala, vůbec nějaký smysl. Sociologie zde není podána jako suchá věda, ale jde o jakýsi sociologický průvodce životem. Nezbytné informace a fakta jsou prokány praktickými postřehy a příběhy ze života velkých sociologů.

brož., 192 s., 299 Kč

Verena Kast, Ingrid Riedel (eds.)
Vybrané spisy C. G. Junga

TAKÉ JAKO E-KNIHA

portál

C. G. Jung ve svých spisech předložil komplexní obraz člověka a rozvinul celistvou koncepci procesu uzdravení. Editorky vybraly zásadní a dobře srozumitelné Jungovy texty (např. Analytická psychologie, O vztahu psychoterapie k duchovní péči, Cíle psychoterapie atd.), které již celým generacím psychoterapeutů poskytují praktická vodítka pro jejich práci.

brož., 360 s., 499 Kč

www.portal.cz
E-shop Portál: obchod.portal.cz
Knihkupectví Portál:
Praha 1, Jindřišská 30
Praha 8, Klappkova 2

žádejte u dobrých knihkupců nebo na www.kosmas.cz

Nad děsivým Kurdistánem

Islámský stát je již nějakou dobu cílem leteckých úderů Spojených států a jejich spojenců. Dnešní člověk si od *Operace pouštní bouře* z roku 1991 na něco takového vlastně už zvykl. Za poslední zhruba čtvrtstoletí skoro neustále vidí v televizi americká letadla, nesporně úchvatné stroje, odněkud startovat a něco či někoho bombardovat. Jelikož bombardování zpravidla probíhá daleko od našeho území a dotýká se oblastí a lidí nám civilizačně hodně vzdálených, ba vnímaných jako hrozba, běžnému Evropanovi nebo Američanovi mohly záběry stíhaček a bombardérů dodávat pocit bezpečí, popřípadě ho fascinovat. Nicméně letadla startují, bombardují a přistávají, radikálů však přibývá. Logicky bude někde vězet nějaký problém.

K jeho identifikaci může napomoci citát z jedné více jak sto let staré knížky: „Nesnáž plynula z nemožnosti vysadit na zemi dostatečnou moc vojenskou, vlastně vůbec nějakou moc vojenskou ze vzduchododstva. Vzduchododci nebyly nikterak zařízeny na dopravu přiměřených oddílů pozemních; jejich posádka stačila právě k manévrování a zápasu ve vzduchu. S vrchu mohly způsobit nesmírnou škodu; ale nemohly pokořených území dole ani odzbrojit a tím méně je mohly obsadit.“

Citát pochází z románu průkopníka sci-fi Herberta Georgea Wellse *Válka ve vzduchu*, jenž vyšel v roce 1908, konkrétně z českého vydání z roku 1937. Wells v roce 1908 ještě váhal, zda se prosadí vzducholodě, nebo stroje těžší než vzduch, tedy letadla. Což však nic nemění na

jeho udivující prozíravosti ohledně přednosti, ale i mezi pouze ze vzduchu vedeného boje, na nějž Západ sází jako na hlavní, i když samozřejmě nikoliv jediný prostředek.

Světová i naše média začínají upozorňovat na jeden důležitý, byť opomíjený aspekt. Moderní, nejen leteckou válku vedou velmi drahé sofistikované stroje (u Wellse jsou vzducholodi naopak levné) – prostě každá bomba něco stojí a žádná nepadá z oblohy zadarmo. Jedna střela s plochou dráhou letu Tomahawk údajně stojí přes milion dolarů. Rozpočet amerického ministerstva obrany pro operaci *Trvalá svoboda* v Afghánistánu činil v letošním fiskálním roce téměř 80 miliard dolarů (zhruba 1,7 bilionu korun), tedy víc, než činí objem českého státního rozpočtu. V odhadech, kolik bude nutné vynaložit na boj s Islámským státem, se experti pochopitelně různí, neboť hodně záleží na tom, jak dlouho konflikt potrvá a také zda si vyžadá nasazení i pozemních jednotek. Odhady nákladů na poněkud rozsáhlejší tříletou kampaň se nyní údajně pohybují od 39 až k 66 miliardám dolarů (tedy k 1,5 bilionu korun). A stále asi jde o prognózy spíše optimistické.

Dlouhodobě udržovaná letecká převaha, podpořená navíc nějakou pozemní akcí, tak nakonec může skončit nikoliv vojenskou porážkou, ale bankrotem toho, kdo – čistě vojensky možná vítěznou – válku vede. Válka je totiž nejen krutá, ale i finančně hodně náročná milénka.

Avšak problémem je i to, koho

v současné Sýrii či v dnešním Iráku podpořit na zemi, poněvadž na výběr jsou v podstatě pouze různé skupiny radikálů. Miláčky médií se nedávno staly kurdské bojovnice, jež prý nahánějí islamistům obzvláště velký strach, neboť zabití kulkou z rukou ženy znamená stopku nejen pro tento svět, ale i pro ráj. Jestli si to řezníci z Islámského státu opravdu myslí, není jisté, zprávy z bojiště jsou nejen v tomto ohledu dosti rozporuplné.

Rozporuplní jsou rovněž i Kurdové. Jejich vojensky nejspolehlivější složkou totiž tvoří milice Strany kurdských pracujících (PKK), radikálně levicové, donedávna dokonce ortodoxně marx-leninské organizace, která se navíc nachází na seznamu teroristických skupin v EU i v USA. PKK sice prošla ideovou proměnou, nicméně zůstává radikálně levicovým uskupením, z čehož pramení i emancipované postavení žen.

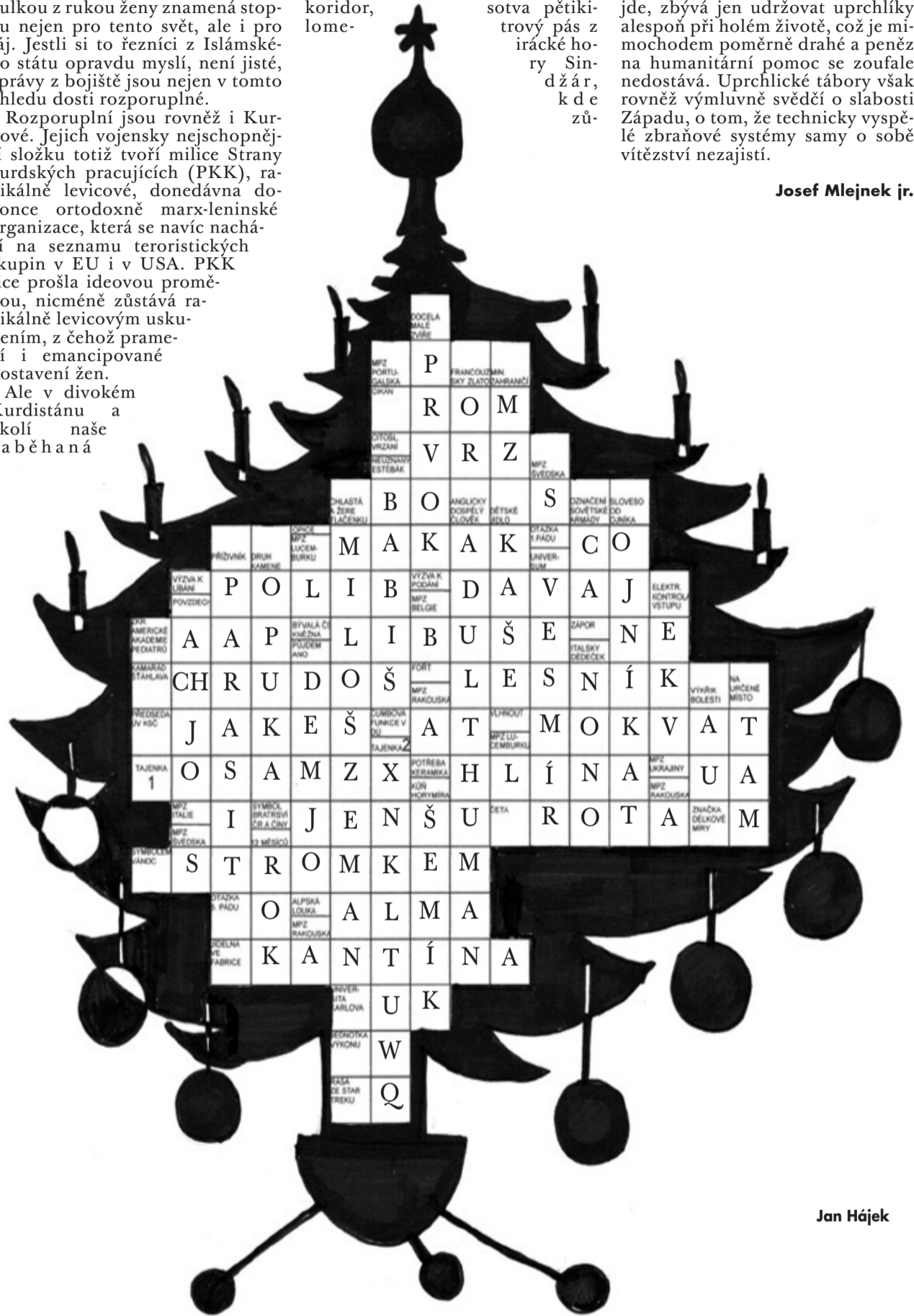
Ale v divokém Kurdistánu a okolí naše z a b ě h a n á

eticko-politická schémata neplatí. „Strana kurdských pracujících je Západem považována za teroristickou organizaci. Byli to však právě kurdisti separatisté z PKK a její syrské větve YPG, kteří jezídům – komunitě žijící v Kurdistánu, jež vyznává zvláštní prastaré náboženství – pomohli přežít. Když je začali bojovníci Islámského státu masakrovat, zabezpečili kurdisti humanitární koridor, lome-

stali jezídové obklíčení. Tímto pásem přes boji zmiňovanou Sýrii až do iráckého Kurdistánu se mnoha jezidským rodinám podařilo utéct do bezpečí, do přeplněných uprchlických táborů,“ napsal letos v listopadu v časopisu *Reportér* Lam Duc Hien.

Přeplněné uprchlické tábory – to je asi ta největší katastrofa, s níž si už vůbec nikdo neví rady. Přesídlit miliony lidí trvale někam jinam nejde, zbývá jen udržovat uprchlíky alespoň při holém životě, což je mimo chodem poměrně drahé a peněz na humanitární pomoc se zoufale nedostává. Uprchlické tábory však rovněž výmluvně svědčí o slabosti Západu, o tom, že technicky vyspělé zbraňové systémy samy o sobě vítězství nezajistí.

Josef Mlejnek jr.

Jan Hájek

Zemanova finlandizace Česka

Zeman provokuje, kudy vrávorá. Popichuje spodinu, i.e. „dolních deset miliónů“, jichž je údajně reprezentantem, schválně rozděluje společnost a odvádí pozornost od podstaty věci: skutečně nebezpečných sviháren, které mají potenciál ohrozit postavení této země jako svobodného, suverénního státu.

Zatím nejzločinějšího výroku v tomto ohledu se Zeman podle všeho dopustil při státní návštěvě Kazachstánu, kde tamní postsovětskou oligarchii rozveselil tvrzením, že americké pivo je „špinavá voda“, aby vzápětí prohlásil, že Ukrajina by měla být neutrální a „finlandizovaná“, tedy de facto vzdát se své zahraniční a bezpečnostní politiky ve prospěch svého ruského souseda.

Podobně chtěl „finlandizovat“ Československo Emanuel Moravec, který Čechům radil, aby se vzdali svrchovanosti výměnou za bezpečnou existenci pod ochrannými křídly nacistické orlice. Po válce, a už za války, nastala „finlandizace“ Československa zase opačným směrem: tentokrát měl existenci Československa jako nesvéprávné kolonie zajistit „na věčné časy“ stalinský Sovětský svaz. To co dnes tvrdí Zemanovi příznivci o Ukrajině, tvrdili nacisté i komunisté o předmnichovské republice: Československo je umělý stát, který není schopen zajistit rovnoprávnost svým národům.

Dnes jsme v situaci, kdy české národní zájmy zastupují představitelé okolních zemí (viz titulní komentář), ale na Miloš Zeman, který Pražský hrad přeměnil na podnikatelskou agenturu zprostředkovávající Hradu správcem ochodníkům byznys v Rusku, v Kazachstánu nebo Číně.

Návrhem na „finlandizaci“ Ukrajiny Zeman ve skutečnosti „finlandizoval“ mezinárodní postavení České republiky jako suverénního, nezávislého státu. Tady opravdu přestává veškerá legrace a je tristní, že demokratické strany a politici strkají hlavy do písku před velezrádným chováním prezidenta, který podkopává bezpečnostní základy této země a ohrožuje její mezinárodní postavení. Miloš Zeman je zralý na impeachment.

Petr Placák

pokračování ze strany 1

jen o jeho konkurenci. Ta kontrola příjmů postihne i drobné podnikatele, opět ztíží drobné podnikání, čímž se tady vytváří ruský model společnosti, kde v ekonomice hraje jen velcí a věrchuškou povolení hráči.

A k „ruskému modelu“ patří i to, že skupuje média.

Tak to je další věc. Tuzemské noviny dlouhou dobu patřily zahraničním vlastníkům, hlavně německým, což se považovalo za něco špatného, ačkoli to byla jediná možnost, jak tady vytvořit neutrální mediální prostředí – všechno, co přišlo po nich, včetně Bakaly, bylo daleko horší, a tohle je tedy vrchol.

Hrozí Česku oligarchizace po vzoru postsovětských republik?

Ten rozdíl je v tom, že oligarchizace v bývalých sovětských republikách šla víceméně přirozenou cestou, zatímco u nás byla mezistupněm demokracie. To je trošku neobvyklý, asi daný tradicemi.

Byl snad odkaz na českou demokratickou tradici, na Masaryka etc., od samého počátku mýtus, stvořený českými elitami, který neměl žádný reálný základ?

Z Masaryka se u nás navazovalo na jeho podíl na vytvoření ČSR, který byl ovšem upraven do barvotiskového obrázku prvorepublikánské proveniencí. Přitom Masarykova koncepce „světové revoluce“, v níž zápas demokracie s teokracií, až nakonec zvítězí (v první světové válce), je účelová spekulace, dnes je to jasné vidět. Jejím cílem bylo legitimovat vznik ČSR, útvaru nového a v mnoha ohledech vratkého (obrovské množství „menšín“) – celé evropské a světové dějiny od středověku cílily ke vzniku ČSR. Je to postup běžný, ale problematický. Masarykův skutečný vklad do české politiky je ovšem obrovitý a pochází z doby před rokem 1918: důraz na to, že demokracie se prosazuje „zezdola, trpělivou a dlouhodobou prací tisíců lidí, staniců lidí, že musí mít nějaký pevný programový, ideový základ, že nesmí spočívat na divokých, neuskutečnitelných projektech, ale na politickém realismu, a že nesmí

stavět na populistických pověrách a lžích“. V tom projevil nejen pronikavý úsudek, ale i velkou osobní odvahu, bez níž se smysluplná politika nedá dělat. Lidé ovšem Masaryka neznají, lépe řečeno znají ho jen v účelové zprzněné podobě.

Když podnikatel a ministr vlády v jedné osobě začne skupovat média, která jsou ztrátová, dělá to jako podnikatel, který chce k zisku přijít skrz politiku, a jako politik, který chce získat moc pomocí peněz – jedno deformuje politiku, druhé svět médií. Jak dneska vidíš mediální scénu, která je pilířem parlamentní demokracie?

Problém politické scény a problém mediální jdou ruku v ruce. Pokud jde o tu politickou scénu, tak vesměs všechny strany selhaly – a dnes jak ODS, tak i TOP 09 jsou jako opozice nedůvěryhodné, protože nesou spoušť odpovědnost za tohle obrovské selhání demokracie. Troufám si říct, že do stávajících stran se nedají do budoucna vkládat nějaké moc velké naděje: od ČSSD po ODS jsou podle mne odepzané.

Pokud jde o mediální scénu, pořád se mi vnučuje srovnání s obdobím před rokem 1989, a jediný, co je nyní dobrý, je, že je k dispozici internet, což tehdy nebylo. Jednak je s ním provázán celý svět, a jednak je tam nastavená určitá míra svobody, která se bude dost těžko bourat. Takže doufám, že během několika příštích dvou, tří, čtyř let, kam tak člověk dohlédne, se tady vytvoří nějaký přirozený základ sdružování a výměny názorů. To není nějaká koncepce paralelní *polis*, jako tomu bylo za normalizace, ale je to věc, která má tendenci přerůst do širších rozměrů, a věc, která je legální, i když za to nedostaneš ani korunu: nehrozí ti, že tě zavřou, jenom že nebudeš mít co jíst.

Co se týká médií, vsadím se, že jak se budou blížít volby, koupí Babiš nějakou soukromou televizi...

Spekulovalo se o tom, že bude chtít koupit Novu. Nevím, to nedovedou odhadnout. On má rádio Impuls, to je rádiova Nova. Navíc podle mne z hlediska člověka, který sleduje politiku, je irrelevantní, zda Novu koupí Babiš nebo zůstane taková, jaká je, protože v té televizi se vůbec nic nesděluje.

To ano, ale k masivní volební kampani se taková komerční televize hodí náramně.

To je pravda, ale Babiš ani žádnou televizi nepotřebuje – preference mu jdou pořád nahoru.

Podle mne to s médií, která koupil, bude tak, že tam nechá lidi jakoby kritizovat ANO, ale přitom tam bude cpát nejružnější kauzy, které pro něj bude vyrábět armáda placených slůvic na politickou konkurenci, a rádoby kritické komentáře budou vytvářet clonu zdánlivě mediální objektivitě...

To určité taky. Ostatně se to už děje. Babiš ale zatím dokáže kritiku ANO vždy tak jakoby decentně utlmit. Jistě se bude snažit, aby tam nějaká byla, ale bude to taková ta kritika v duchu Haškovy Strany mírného pokroku v mezích zákona.

Za bolševika se tomu říkalo „konstruktivní kritika“.

Jo. Tam je také zajímavé, že pro jednu kritiku je v „babišovinách“ prostor neomezený, a to je kritika Miloše Zemana, což myslím Babišovi dělá dobře. Zeman je pro něj trochu konkurent, trochu ho potřebuje, ale nepotřebuje, aby si moc vyskakoval, a především je to vhodný hromosvod, aby se na něj snesla všechna neváživost, zatímco on je mimo pozornost. Tedko ty veliké protesty proti Zemanovi, já je nechci nějak shazovat nebo tvrdit, že nejsou legitimní – ani náhodou. Nicméně odvádějí pozornost od Babiše. A Zeman je jen část našeho problému.

To je sice možné, ale Zeman je dnes pro zahraničněpolitické postavení Česka jako suverénního a nezávislého státu stejně ohrožení, jako znamená Babiš v vnitropolitickém hledisku pro parlamentní demokracii. To jsou dvě věci. Navíc, když jsme táhli z Palachova náměstí Letenskou na Hrad kolem ministerstva financí, tak se skandování „Miloše do koše“ změnilo na „Babiše do koše“.

pokračování na straně 5

BABYLON Studentský list • šéfredaktor: Petr Placák, zástupce šéfredaktora: Stanislav Škoda

• redakce: Josef Mlejnek jr., Jan Horník, Jan Machonin, Petr Zavadil, Erik Lukavský, Miša Zelená-Stoilova, Adam Drda, básník Ticho, Ladislav Čumba, Jiří Holub, Viki Shock, Vít Zavadil, Olga Vlčková, Petr Mach, Jan Hájek
• technický ředitel: Vít Krajčovič (tel. 774 553 820) • distribuce: Pavel Řežníček • posílček: Jogi Mokšanand • grafická úprava a sazba z písma John Baskerville: LUSEL • adresa: Moravská 35, 120 00 Praha 2
• vydává Studentský spolek Babylon, IČO 63830523 • e-mail: ibabylon@seznam.cz • tel.: 606 618 153 • www.ibabylon.cz • č. ú.: 1935796379 / 0800 • tisk: MAFRA a. s. Praha

Slovo k listopadu

V době, kdy KSČ měla ústavně zajištěný mocenský monopol a užívala ho k šikanování i k trestnímu postihu svých kritiků, jsme neskrývali své názory a snažili se seznámit s nimi veřejnost. Držitelé moci o nás tehdy psali, že jsme nikým nevolení ztroskotanci a samozvanci, traviči studní a zrádci lidu. Zmocnění k tomu pouze svým svědomím, jako svobodní občané, se ozýváme i dnes.

Po dvacát let práce Charty 77 i dalších občanských skupin jsme dokázali nalézat, rozvíjet a hájit společný jmenovatel všech našich, často velmi rozdílných politických názorů – obhajobu základních lidských práv a svobod, nezadatelných, nezcižitelných, nepromlčitelných a nezrušitelných. Věděli jsme, že bez dodržování lidských práv není svoboda a že bez svobody není prosperita. Listopad 1989 přinesl unikátní šanci bez násilí proměnit totalitní režim v demokratický. Usilovali jsme tehdy o to, aby občanské svobody a základní lidská práva, které komunistický režim občanům upíral, se staly fundamentem ústavního pořádku svobodného Československa.

Respekt k Ústavě se však pevným základem politiky a veřejného života nestal. Naopak, mnozí aktivní občané, kteří si od nového režimu slibovali uznání rovnosti všech a nastolení spravedlnosti, se museli naučit žít se svou deziluzí a vytvářet hodnoty mimo politiku. Mnozí rezignovali úplně. Dvacet pět let po Listopadu 89 je koncept lidských práv v naší zemi rozmlňován a opouštěn. Nikdo z politiků neměl před žádnými volbami odvahu říkat voličům, že lidská práva odmítá. Přisahal na Ústavu, ale dnes pokoutně a podvodně demontují její podstatu. Vypravzdňují tím sám smysl svobodného českého státu.

Měřeno počtem divizí nebo velikostí ekonomiky, Česká republika nikdy nebude velmocí. O to důležitější je její důvěryhodnost, věrnost humanitním ideálům a předvídatelnost. Vděčně vzpomínáme na politiky ze svobodného světa, kteří při návštěvách tehdejšího zadržovaného Československa dávali představitelům moci najevo zájem o osud politických vězňů. Vnímali jsme to tehdy tak, že svoboda zavazuje a vyzývá k solidaritě s nesvobodnými. Důraz, který po listopadu 89 kladl na dodržování lidských práv v mezinárodních vztazích prezident Václav Havel, jsme vnímali jako historicky správné zpracování našich vlastních zkušeností s utlačovatelským režimem.

Zdá se nám proto nepřijatelné, aby nynější prezident České republiky při návštěvě Čínské lidové republiky – země kde jsou stovky politických vězňů – prohlášoval, že nechce poučovat o lidských právech, nýbrž „učit se, jak stabilizovat společnost“. Představitel České republiky se tak vzdává principů listopadové vzpoury a demokratických změn. Nahrazovat Krtečkem prezidentskou standarty s heslem „Pravda vítězí“, je trapné a v rozporu s českými zájmy.

Některé podnikatelské kruhy vítají servilitu českých politiků vůči momentálním držitelům moci v Číně. Do Číny však směřují pouhá tři procenta našeho exportu, přičemž víc než osmdesát procent směřuje do zemí Evropské unie. V českém zájmu je rozvíjet a zkvalitňovat vztahy především s Evropskou unií.

Hlavní příčinu dnešního stavu vidíme v tom, že politické strany, které měly být základním stavebním kamenem parlamentní demokracie, selhaly. Především ODS a ČSSD se brzy přeměnily v nástroje oligarchizace moci nadřazující prospěch postkomunistických regionálních sourozenců, nad zákony i nad prospěch státu. Osobní odpovědnost a vina Václava Klause a Miloše Zemana jsou zde mimo pochybnost.

Z demokracie, která dává možnost rozvíjet materiální a duchovní bohatství všem občanům, zůstal narmoze jen formální volební rituál. Pohrdání právem a morálkou vedlo již v období takzvané ekonomické transformace ke zbytečným ztrátám. Rovnost šancí a rovnost před zákonem, které jsou podmínkami tržního hospodářství, byly odloženy stranou.

Demokratický stát se nestal ochráncem práv a svobod všech občanů, ale do značné míry poslušným sluhou privilegovaných oligarchů. Ti dnes kontrolují i velkou část justice. Vlastní i média, kontrolní mechanismy demokracie, přičemž média veřejné služby nedostatečně plní svoji funkci.

Nejsme schopni změnit život ve vyloučených komunitách, rasové či nacionalistické představy jsou ve společnosti natolik přítomné, že ovlivňují i volební výsledky. Znepokojuje nás skutečnost, že na

více než sedmdesát tisíc důchodců v této zemi je uvalena exekuce a jejich počet stále stoupá. Školství nemá jasné stanovené priority a dlouhodobý stabilní projekt. Církve ztrácejí důvěru ve společnost. Za dvacet pět let svobody jsme se nedokázali vyrovnat se zločiny ani si přiznat omyly vlastní minulosti. Pokud má politika být prostorem diskuse o všech těchto tématech, pak pravdu selhala.

Arogantní a nevzdělaná politika představitelů pouze domnělé pravdivosti a levicovosti minulého období zdiskreditovala a poškodila důvěryhodnost politiky a systému politických stran. Politický systém se natolik uzavřel do sebe, že voliči začali hledat strany vůdcovského typu, které mohou krizi parlamentarismu ještě prohloubit.

Cvrtstoletí po konci komunistické nadvlády jsme společností na hliněných nohou, nepřipravenou na zvládnání krizí, společností bez paměti a ideálů. O to víc jsme přesvědčeni, že idea lidských práv je stále aktuální. Lidská práva nevnímáme jako seznam jakýchsi požadavků, které je stát povinen naplňovat, nýbrž především jako výzvu ke všem lidem, aby si všimli práv a svobod svých bližních a cítili důstojnost každé lidské bytosti. Bez vytrvalé a společné obhajoby lidských práv se demokracie stane mrtvým mechanismem a pospolitý život se promění v boj všech proti všem.

Dvacet pět let po Listopadu 89 chceme připomenout ideály Charty 77 hlavně mladé generaci, která už není poznamenána osobním prožitkem komunistického režimu. Vnímá kriticky chyby a nepravdivost interpretací minulých dvaceti pět let a hledá vlastní cestu. Je to první česká generace od doby národního obrození, která má šanci nezažít zásadní změnu režimu, válku, střet s totalitní ideologií ani národnostní nesnášenlivost. Je to první česká generace, která může žít svobodně a odpovídat za svá rozhodnutí. Poprvé v moderních dějinách se nemůžeme vmlouvat na cizí zasahování a nemožnost vlastního činu.

Ze zkušenosti víme, že svoboda není daná, je třeba o ni usilovat, a to je nikdy nekončící proces. Tomáš Garrigue Masaryk a Václav Havel to shodně, každý ve své době, popsali jako potřebu „nepolitické politiky“, tedy aktivního zájmu občanů o věci veřejné. Teprve s osobním nasazením občanů a pod neustálou kontrolou občanské společnosti má parlamentní demokracie skutečný obsah a zvolení politici skutečnou odpovědnost.

Nastupuje nová generace. Rádi bychom jí předali své přesvědčení o nepostradatelnosti lidských práv. Budou to stále jejich práva – kéž je dokáží hájit neohrožené a prosazovat účinněji, než jsme to dokázali my.

V Praze, listopad 2014

Luboš Dobrovský, Petr Placák, Miloš Rejchrt, Jan Ruml, Marta Smolíková, Petruška Šustrová, Jan Urban

Ke stanovisku Slovo k listopadu připojili svůj podpis:

Jaroslava Axmannová, jeřábice ve společnosti UNEX a.s., Uničov, Zdeněk Bárta, evangelický farář, sig. Ch77, Oldřich Bašta, účastník třetího odboje, Jiří Bauer, advokát, Sušice, Jan Bednář, novinář, Ivan Binar, spisovatel, Tomáš Bisek, evangelický farář v duchodu, Praha, Daniela Bísková, lektorka angličtiny v duchodu, Praha, John Bok, Jiří Boreš, signatář Charty, 1977, divadelní technik a autor, Petr Bouška, Písečné, Aleš Březina, signatář Charty 77, Toronto, Hana Bučková, Lešnoovice, Josef Čiřáňský, dokumentarista, Zbyněk Čech, instalatér, Čelákovice, Antonín Čermák, topič, Praha, Albert Černý, politický vězeň, Jiří Daníček, redaktor, Vlasta Daníčková, v duchodu, Raada Denemerková, spisovatelka, Ivana Divišová, ekonomka, Brno, Jiří Dostál, Vladimír Drápal, ředitel Vrchlického divadla, Loupy, Jiří Drašnar, jednatel firmy, Česká Třebová, Lukáš Drlík, Jan A. Dus, klasický filolog, Praha 4, Viktor Faktor, překladatel, Přemysl Fialka, fotograf, Jiří Fiedor, nakladatel, Karel Freund, skladník, Žina Freundová, učitelka, Václav Gatarik, výtvarník, Pavel Gebauer, technik, Opava, Pavlína Gebauerová,

asistentka hygienické služby, Opava, Martin Grepl, Jiří Gruntorád, knihovník, Pavel Hlaváč, evangelický farář, Praha 4, Marta Holmanová, Jan Hrabina, správka domů, Praha 10, Andula Hradilková, asistentka na ZŠ, Jana Hradilková, v domácnosti, Jiří Hradský, sig. Ch77, řidič DP, Vladimír Hučín, podnikatel, válečný veterán studené války, Jaroslav Hutka, písničkář, Martin Hybler, psycholog, Jiří Chmel, hostinský, Vídeň, Jaroslav Chnápko, v duchodu, Silvestra Chnápková, v duchodu, Ladislav Chodílek, žlín, Heřman Chromý, v duchodu, Milan Janča, signatář Ch 77 a bývalý pol. vězeň, Mnichov, Drahoslava Janderová, překladatelka, Jiří Jindra, ekonom, Zeleneč, Magdalena Jirouňková, Eva Joachimová, terapeut, Mladotice, Jana Jonáková, malířka, Hana Jüptnerová, duchodkyně / učitelka, Pavel Kačírek, režisér, Svatopluk Karásek, duchovní, Ivana Kašparová-Vostáková, hlasová terapeutka, Alena Kavalli, signatářka Ch77 (Šišková), OSVČ, Přešov, PhDr. Karel Kavička, duchodce, Prostějov, Helena Klímová, psychologička, Josef Koráček, farář katolické církve v Železnici u Jičína, Jiří Kostúr, písmák, Křemže, Jiří Kotek, karlovarský aktivista, zastupitel kraje i města KV, OSVČ, Jiří Kozelka, v penzi, Praha 10, Zlatuše Krejčí, Neratovice, Andrej Krob, divadelník, Praha 2, MUDr. Dagmar Krížková, lékařka, Petr Kubíček, vedoucí domova seniorů, Jihlava, Rudolf Kučera, politolog, Jaroslav Kukul, signatář Ch77, v duchodu, Ivana Lefevre (dříve Hyblerová), psychologička, spisovatelka, signatářka Charty 77, Francie, Vladimír Libal, Klabava, Dáda Libanská, galeristka, František Lizna, sig. Ch77, katolický kněz, Monika MacDonagh-Pajerová, VŠ učitelka, Kateřina Macková, logička, Trutnov, Martin Machovec, editor a učitel, Lenka Makovcová-Demartini, doktorandka KTF UK, Václav Malý, biskup, Lenka Marečková, právnička, Michal Matzenauer, pensista, Igor Mihalus, majitel firmy, Zdenka Moučková, Česká Bělá, Pavel Myslín, antikvář, Miloš Navrátil, úředník, Mníšek pod Brdy, Dana Němcová, psychologička, mluvčí Ch77, David Němec, výtvarník, Ondřej Němec, fotograf, Petr Paskal Novák, prokurista, Otmar Oliva, akademický sochař, Martin Palouš, vysokoškolský učitel, Pavla Paloušová, sociální pracovníce, Viktor Parkán, referent, Věra Parkánová Kabešová, aranžérka, Leo Pavlát, publicista, Jiří Pavlíček, penzista, Jan Payne, lékař, signatář Ch 77, Stanislav Penc, hospodář, Zdeněk Petryl, Miroslav Petříček (sign. Charty 77), učitel na UK, Zdeněk Píka, signatář Ch77, v duchodu, doc. PhDr. Zdeněk Pinc, prodáván FHS UK, Stanislav Pitaš, sig. Ch77, lepič plakátů, Sonov, Mgr. Bohdan Pivoňka, evang. farář, poradce pro duchovní službu ve vězení, Jana Pivoňková, arteterapeutka, Jan Placák, antikvář, Praha 2, Ing. Rudolf Pláček, Vamberk

Dana Plaštiaková, učetní, Chomutov, Štěpán Plecháček, sociální pracovník, Pustá Rybná, Želmíra Plecháčková, zdravotní sestra, Pustá Rybná, Jan Princ, v duchodu, Olomouc, Květa Princová, pedagog, Kateřina Profousová, toho času kavárník v Litomyšli, Ivan Procházka, programátor, Jan Proušek, Ch77, OSVČ, Povrly, Jaroslav Provaník, vysokoškolský pedagog, Karel Rebecka, podnikatel v realitách, Němčice 35, Věra Roubalová Kostládná, psychologička, Praha 10, Dipl.-Ing. František Rudl, chemik, Vídeň, Břetislav Rychlík, režisér, vysokoškolský pedagog JAMU Brno, PhDr. Monika Rychlíková, režisérka, producentka, Žora Rysová, duchodce, Dobříš, Jiří Sachr, obchodní zástupce, Frýdek-Místek, Vlasta Sachrová, Frýdek-Místek, Filip Simon, student, Lázně Bělohrad, Šárka Skalická, Miroslav Skalický, Karel Slings, signatář Charty 77, programátor, duchodce, Jarmila Stibicová, profesorka, nyní v duchodu, Pardubice, Kristián Suda, dramaturg, editor, Martina Svoboda, pěstounka a keramička, Telecí, Lukáš Svoboda, Praha 4, PhDr. Ila P. Šedo, signatář CH77, knihovník, Jiřina Šiklová, socioložka, Martin M. Šimečka, novinář, Jan Svácha, Rakovník, Jiří Tichý, publicista a výtvarný kritik, Praha 2, Petr Tomášek, novinář, Praha 2, Karel Tlustý, bankovní manažer, Velká Dobrá, Jáchym Topol, spisovatel, Barbara Tranová, sociální pracovníce, Václav Trojan, informatik, Michal Vajrauch, sociolog, Pardubice, Jiří Vančura, historik, Miroslav Vazač, České Budějovice, Marcela Vazačová, úřednice, České Budějovice, Dagmar Večerková, poradce České pojišťovny, Vladimír Veit, písničkář, Pavel Veselý, restaurátor, Ing. Tomáš Vokr, duchodce, Praha, Kateřina Volková, knihovnice

Václav Vopat, management sociálních služeb, Helena Wilsonová, fotografa, Vladimír Zavadil, pensista, New York, MUDr. Gleta Zbyňo, Třinec, Petr Žeman, biolog, Brno, Jan Žveřina, sig. Ch 77, personální poradce, Vídeň, Pavel Žveřina

Černobílý film o nečernobílé skutečnosti

V posledních letech jsme se setkali s několika zneklidňujícími filmy o polsko-židovských vztazích v době, jak se polský říká, „zagłady“, tj. holokaustu, které k nám do české kotliny přicházejí poznačeny polskými mediálními bouřkami spojenými s vyostřenými diskusemi o kolektivní paměti. Posledním z těchto filmů objevujícím se od léta i v českých kinech je černobílý snímek *Ida*. Použili-li bychom klasickou frázi „jde o žánrový snímek“, šlo by o něm poznamenat - obrazově a dialogově vycizený film formou a zpracováním navazující na školu polského filmu 50. a 60. let, tedy až tak, že nejde jednoduše o prosté uplatnění retro-motivů a retro-sižet filmu, ale o hlubší pokus něco vypovědět. Film je považován za nejlepší polský film r. 2013, i když mnozí k němu mají výhrady a i seriózní interpretace jsou polarizované. V klášteře od malíčka vyrůstající Ida je před složením sloby věrnosti Bohu vyslána představenou navštívit její jedinou příbuznou či kmotru. Rozšafně působící žena se z bytu ležerně odcházejícím

mužem po práve strávené společné noci ji stejně ležerním způsobem v minimalistickém dialogu odkrývá, že je „židovskou jeptiškou“, židovským sirotkem od Lomže, a spěchá na jednání, z něhož zjišťujeme, že je soudkyně. Ida se vrací na železniční stanici, kde je ale později odchycena kmotrou-soudkyní a film přechází do vizuálně krásné zvládnuté *road movie* společné cesty nejstarší verzi wartburgu a detektivního pátrání po hrobu rodiny Idy v černobíle snímané scenérii venkovského východního Polska počátku šedesátých let.

Černobílá prostá vizualita a minimalistí dialogy dávají některým momentům mnohoznačnější významy a umožňují práci se situační hranice překračujícími významy. Návštěva a rozhovor v kuchyni bývalého rodného domu se synem polského vesničana, který se za války stal o Idyinu v lese se skrývající rodinu, přechází v prokurátorskou-soudní výslech. Sezení u nemocniční smrtelné postele tohoto starého muže je poslední zpodobění, rozhrněním a výslechem záruče. Proud situací

mimo jasné rozlišitelné hranice kulminuje v dábské, ale v dané situaci spravedlivé „ugodzie“ (dohodě), kdy prozrazením posledního místa spočinutí Idyiny rodiny synem je zapláceno za otcův rozhrňující klid na smrtelném loži a slib nenárokování si zabraného rodinného majetku ze strany Idy. „Proč tu nejsem společně s nimi?“ ptá se Ida v nejvíce dech beroucím momentu filmu, když syn ukazuje místo posledního spočinutí v místním lese, kde se ve svou rodinu skrývala jako batole i Ida. Byl on tím, kdo použil sekeru, nebo jeho otec? Proč nesdílela jejich osud? Co s pozemskou spravedlností, i když je tu přímo soudkyně, existuje božská spravedlnost a má v ní Ida věřit?

Ida popisuje více méně to samé, co dříve diskutovaný a skandalizovaný předcházející polský film *Poklosie* (Dozvuky) režiséra Pasikowskiego, ale na rozdíl od tohoto filmu explicitně nehodnotí, nestigmatizuje a nedosuzuje, spíše se snaží přiblížit nehlubším lidským hříchům. S ohledem na formu nebo i její propojení

s obsahem asociuje se s *Idou* též o několik let dříve natočený černobílý film o 50. letech ve Varšavě *Rewers* s podobně drsně realistickým historickým obsahem přeneseným na individuální rovinu a tímto získávajícím až na zdánlivě makabričnosti (rodinná fyzická likvidace operativně stalinské politické policie vmísčeno se v rámci sledování přímo do rodiny jako nápadník dcery, která ovšem zůstane s památkou – synem). I když mě se s autentickou deskripcí drsné a často vražedné paradoxní skutečnosti etnických vztahů ve válečném a těsně poválečném Polsku spojuje především film *Róza* (Róza) Smarzowského z roku 2011 pro změnu řešící tabu polsko-německých vztahů na Polskem „odzískaných“ západních územích.

Zdá se, že v Polsku, co se týče paměti totalit, mají trochu jiné starosti, než máme my, a odráží se to i ve filmové produkci a veřejných diskusích ji doprovázejících. Snad na národnostní traumata, zneužívání českými alkoholy, pardon politiky ke své prezidentské neo-nacionalistické volební kampani, přijde více řeči i v českém filmu.

Marcel Tomášek

„Ida“, Paweł Pawlikowski, 2013

OFF THE WALL

S Markétou Hodouškovou o festivalu východoevropského filmu ve Francii

Už desátým rokem organizujez ve Francii filmový festival, který představuje filmy ze zemí bývalé východní Evropy. Co stálo u jeho zrodu?

Festival A l'Est du Nouveau www.alest.org založil v roce 2002 David Duponchel, Francouz, který vystudoval FAMU u Věry Chytilové. Když se pak vrátil do rodného Rouenu, chtěl Francouzům zprostředkovat českou kinematografii. Festival se pak rozšířil na celou bývalou východní Evropu. David žije šest let v Peru, v Limě, a v organizaci festivalu pokračuje. Jen se k němu přidala i edice Al Este de Lima, právě v Peru. Já jsem se k projektu připojila zhruba před 8 lety, zpočátku jako programová ředitelka. Od loňského roku mám k tomu na starost i organizaci festivalu a další aktivity spojené s propagací východoevropských kultur ve Francii.

Dnes jsme ve Francii i v Peru jediná, kdo podobně vyhraněnou akci organizuje.

Jak vybíráš na festival filmy, jsou jednotlivé ročníky nějak tematizovány, k jakému publiku se festival obrací?

Filmy do soutěže vybíráme podle kvality. To je hlavní měřítko. Dále film musí splňovat podmínku, že ještě není ve francouzské distribuci, tedy, že není v kinech. Paralelní sekce „Fokus“ má každý rok téma. Vloni to byli Romové, předtím například ženy a práce. Každý rok máme také retrospektivu (Istvan Szabo, Jerzy Skolimowski), krátké filmy a filmy pro děti. Nejnověji je festival věnován připomenutí 25. výročí pádu berlínské zdi, a s tím spojenými demokratickými změnami v zemích střední a východní Evropy. Ve Francii se o tom moc neví, filmy z toho regionu tam k vidění ne-

jsou. Chceme tímto způsobem povzbudit kulturní dialog a výměny. Projekt OFF THE WALL jsme již v listopadu rozjeli, a spolupracujeme přitom s obdobně zaměřenými festivaly v Estonsku, Finsku, Španělsku, v Bosně a v Itálii. Dostali jsme na něj malou podporu z programu Media při Evropské Unii, což by nám mělo pomoci oslovit více diváků a novou generaci tvůrců na Západě představit.

Spolupracujete s dalšími institucemi? Jak je festival zajištěn finančně?

Spolupracujeme s krajskými asociacemi ve Francii. Patří mezi ně asociace české a slovenské, polské, arménské atd. Dále nám vycházejí vstřícné odborné školy a university. V loni jsme poprvé promítali film o Paradjanovi ve věznicí. Pravidelně nás zviditelňují zahraniční kulturní centra jednotlivých stá-

tů, jejichž filmy představujeme. Letos nám mile vyšla vstřícná česká ambasáda v Paříži.

Pomoc od partnerů je převážně nefinanční. Je velice důležitá, protože díky ní funguje síť kontaktů a komunita okolo festivalu. Finanční stránka projektu je téměř katastrofická. Kdyby s námi nepracovali dobrovolníci, nemohli bychom tolik ročníků vůbec realizovat. Fungování zajišťuje subvence z města Rouen, Mont Saint Aignan, a z regionu Haute Normandie. Pro projekt OFF THE WALL jsme dostali malou podporu z Evropské Unie.

Festival propaguje mimo jiné českou kulturu. Přispívá na něj český stát? Jakou zkušenost máš se spoluprací s českými institucemi?

Českou soudobou kinematografií prezentujeme systematicky, pokud je co ukázat... České fondy jsme zatím neoslovili, protože náš profil neodpovídá vyhlášeným výzvám. Ovšem plánujeme oslovit sponzory na nadcházející ročník a o získání podpory se snaží i náš partner FAMU, abychom mohli ukázat jejich filmy ve Francii.

Na české instituce si nemohu stěžovat,

vycházejí nám vstřícní podle svých možností, a není to ani horší ani lepší než ostatní státy. Větší zatěžkávací zkouškou bude, až začneme připravovat příští rok 3. ročník českého festivalu v Paříži *Czech In*, jehož financování je ještě složitější. Tam by mě samozřejmě větší zájem potěšil.

Obecně je však pro nás těžší čelit nezájmu francouzských institucí a širšího publiku, které jsou vůči východní Evropě dost uzavřené. Tam vidíme potřebu osvěty a navazování dialogu, protože to občas vypadá, jako by Francouzi nevěděli, co se za posledních 65 let v našich končinách dělo.

pokračování ze strany 3

Ale nezapomínej, že na tyhle demonstrace přijde patnáct tisíc lidí, což je dosti malý výsek veřejnosti.

To sice je, ale dneska, kdy všichni na všechno kašlou, je to číslo obrovské – a 80 % účastníků byli mladí lidé do třiceti let.

Já bych v souvislosti s tím upozornil na jednu věc: na demonstrace s akcí *Děkujeme odjede!*, které byly daleko větší a nebylo z toho vůbec nic. Mně se tehdy také nelíbilo, že to nebylo univerzální: když se někomu poděkovat, tak všem – ne jenom Klausovi a Zemanovi, ale i Havlovi, který byl spoluvinen za to, že se tady celá politika zprivatizovala. Tehdy se z toho nakonec stala lobbistická akce za Havla, což bylo krajně nešťastný a Klaus toho také potom využil.

Ať chceme nebo ne, Havel symbolizuje českou polistopadovou demokracii, která vychází z všelidských, univerzálních hodnot, zatímco ta současná garnitura tento polistopadový étos zpochybňuje. To, že Zeman v *Hovorech z Lán* mluví o „kundách“, je jen provokace alkoholika, který si vůči svým poddaným může dovolit všechno, ale horší je, jak se chová ve vztahu k zahraničí: ohrožuje postavení Česka jako součásti demokratického Západu.

To je samozřejmě strašně nebezpečná a nezodpovědná politika, na které ovšem není nejhorší, že ji Zeman dělá – a taky Klaus, samozřejmě, i když to je politická mrtvola, ten se nedá brát vážně. Problém totiž není jen v tom, že to Zeman dělá, ale že se mu z politiků není nikdo schopen pořádně postavit, a na prvním místě sociální demokracie. Způsob, jakým se v této věci chová Bohuslav Sobotka, je naprosto skandální, a přitom ten člověk pracuje na vlastní zkáze, protože po něm jde Babiš, jde po něm Zeman a on se mezi nimi snaží dělat most, takže ho zaslouží oba společně nohou nedílnou. V téhle věci, kde jede veškerá legrace stranou, protože se jedná de facto o suverenitu České republiky, nic pořádného nedělá, stejně jako Zaorálek, který se sice trochu Zemanovi opřel, co se týká Kazachstánu, ale taky to nebylo nic moc.

Kazachstán, Čína, Rusko – jeden horší režim než druhý. Obchod s Čínou tvoří necelá 3 % zahraničního obchodu, oni sem dováží 10x víc zboží než my tam, zatímco obchod s demokratickým, ekonomicky a politicky stabilním Německem tvoří 30 % našeho obchodu, obchodní bilance s ním je kladná a německý prezident i kancléřka jsou lidé vyrostlí na odkazu Pražského jara, kteří mají pozitivní vztah k Československu. Proč to není Česká republika schopna využít?

Tady si nepřipadám kompetentní. Ekonomičtí experti zřejmě cítí, že možnosti obchodu se SRN jsou nasyceny, kdežto pokud jde o Čínu, je tam prostor pro českou expanzi. Jenomže jednak země jako Čína jsou vlastně nekalá konkurence, protože se tam výroba provozuje za nelidských podmínek (což si autokracie může dovolit), a jednak je obchodování s nimi spojeno s tím, že partneri jsou podrobeni masivnímu vydírání, a pokud nejsou dost pevní v kramflecích, zbaběle podléhají (Zaorálek).

Co symbolizuje vyhlášení prvního náměstka ministerstva zahraničí, že lidská práva nejsou v diplomacii to právě ořechové?

Politika, kterou na ministerstvu zahraničí dělá pan Druháček, je šíleně nebezpečná, protože to je ideologicky zdůvodněný nástup barbarství v politice. Já sice nemám rád takové ty lidskoprávní kyčlivé fráze, ale nesmí se odhlédnout od toho, že politika společností, ve kterém jsme zakotvení, je v tom, že cílí bližního. Lidská práva jsou jakýmsi nedokonalem ztělesněním Božího příkazu *miluj bližního svého jako sebe sama*. Tahle politika na to cynicky kašle, a jestli si někdo myslí, že Tibetané nejsou naši bližní, a ti v Hongkongu nejsou naši bližní, stejně jako ti na Tchajwanu, tak ať to otevřeně řekne.

Podle toho bychom vlastně nemuseli být vůbec stát, stačí být firma, zbavíme se kultury, dějin, jakýchkoli vyšších hodnot, budeme se starat jen o aktuální obchod a šmytek...

To je zajímavé, jak je to vlastně podobné klausovskému pojetí. Stát je tu ale od toho, aby zajišťoval spravedlnost a bezpečnost pro občany. K tomu nutně patří to, čemu se říká přerozdělování. To někteří lidé kritizovali, ale stát vždycky přerozděluje a je to jen otázka přiměřenosti, míry. Stát nesmí být ponížěn na cynického kšeftsmána, protože když se takhle bude chovat ve vztahu k vnějšku, tak se nakonec bude stejně tak chovat i doma.

Rozbije to jakoukoli mezinárodní solidaritu, a když bude nějaký průšvih, zůstaneme úplně sami.

Ano, to je základní věc, že když člověk vidí, že někdo dělá někomu něco, co by nechtěl, aby jiní dělali jemu, tak by se ho měl zastat. Vnímání problému Tibetu, Hongkongu, Tchajwanu je v našem nejvládnějším zájmu a v zájmu naší bezpečnosti, protože tento vnější přístup se může velmi snadno přelít i do domácích poměrů.

Proč myslíš, že to Zeman dělá?

Jsou dvě možnosti: buď to je – jak bych to řekl – psychicky velmi rozvrácený člověk, anebo to dělá v zájmu něčoho jiného. Já bych hledal zlatou střední cestu.

Takže obojí.

To jsem nerekla, cha cha cha.

Dala by se tato diagnóza vysledovat v předlistopadovém Prognostickém ústavu?

To nedovedu posoudit, ale Miloš Zeman je tak veliký samorost, že by vyrostl i bez Prognostického ústavu. Nejcharakterističtější produkt Prognostického ústavu je ovšem Václav Klaus, který nepřinesl této zemi jen samá negativa, i když jeho konec je strašně smutný.

Jak Klaus, tak Dlouhý i Zeman byli vždy jednoznačně prorůstí. Za každých okolností.

Co se týká Klause, tak podle mne trpí syndromem, kterým trpí lidé mojí generace, že když vznikne taková nálada ve společnosti, kterou všichni obecně sdílejí, tak je k tomu nutno počítovat nedůvěrou. On měl bezprostředně po roce 1990 pocit, že se vůči Rusku, které bylo úplně v troskách, nepostupuje úplně spravedlivě. Na tom možná něco bylo, v tom bych tehdy ještě neviděl takový problém. Ten nastal pak, když se Rusko během následujících deseti let změnilo do dnešní hrůzné podoby. A jeho další postoje v tomto smyslu si už nedovedu vysvětlit, nevím.

Něco jiného je mít pochopení pro Rusko, a něco jiného je snažit se tento stát s Ruskem provázat. Když se připravovala privatizace českých rafinérií, tak to byl Dlouhý, kdo prosazoval tzv. českou cestu, což byl eufemismus pro cestu ruskou, přičemž hrozilo, že budeme na Moskvě stoprocentně závislí ohledně strategických surovin, a byl to Klaus, který Dlouhému sekundoval a všechny kritické hlasy zlehčoval.

Já mám vždycky strašlivý problém s konspiračními teoriemi. I když připouštím, že leccos jim velmi nahrává, tak bych si přece jen počkal.

Rovněž nemiluju konspirační teorie, nicméně že dvě jedničky vedle sebe znamenají jedenáct, je fakt, bez ohledu na sílu KGB. Jaký jiný smysl by zcela nekritický, přímo podlézavý vztah Klause k Rusku měl, když jinak napadá všechny naše západní spojení? Už od starého Říma platí *cui bono*...

Já jsem vývoj v Rusku nesledoval moc podrobně, ale myslím si, že za perestrojky a kolem roku 1990 tam byla i v politice spousta dobré vůle, kterou oni dokázali daleko rychleji a víc než my prošťurovat. Tím se ta situace změnila, a že by naši politici už tehdy s předstihem vycházeli vstříc politice, která přišla později s Putinem, mi připadá jako málo pravděpodobné.

Ono je to koneckonců jedno, důležité je, jak se chovají, co dělají, jak to ovlivňuje mezinárodní postavení našeho státu.

Ano, dnes je naprosto jasný, že Rusko je pro nás smrtelně nebezpečí, a je nutno to tak brát.

Podle mne vývoj v Rusku kopíruje vývoj v Itálii po první světové válce – stává se z něj klasický fašistický stát.

Jaký bude vnitropolitický vývoj v Rusku, si víceméně nedovedu představit – dovedu si představit, že nás budou chytit čím dál víc schramstnout v rámci revize výsledků studené války, což je hnacím motorem současné kremelské politiky. Putin to dělá také proto, že se potřebuje udržet u moci – kdyby se přestal chovat tak, jak se chová, ztratí moc, jeho pozice není zas až tak neotřesitelná.

Podle mne je průšvih v tom, že Rusko půjde ekonomicky dolů a Putin to bude řešit tak, že vyvolá další válku. To vůbec není legrace a ti blběové ze sociální demokracie – a jejich spřátelení podnikatelé – vůbec nejsou s to nahlédnout, jaké nebezpečí vývoj v Rusku představuje nejen pro tento stát, ale koneckonců i pro jejich byznys. Zemanovi jsou ovšem zájmy této země, stejně jako vše ostatní, absolutně šumafuk.

To je sice možné, ale všechny války, které Rusové sami vyvolali – a byly to vždycky války s někým zatraceně slabým, kde viděli, že si to mohou dovolit –, tak je často rychle prohráli, a to i s těmi slabšími protivníky. Když je ovšem někdo napadne a jde jim skutečně o krk, tak to se brání umí. Vůči jejich imperiálním válkám jsem ale hodně skeptický.

Ono nemusí jít o klasičtí Rusové, jak to vidíme na Ukrajině. Československo po válce také Moskva neschramstla imperiálním výbojem. Kdybys srovnal Beneše se Zemanem?

Zeman je podle mne daleko horší, vždyť Beneš byl ve strašné situaci – už za války v ní byl. Já mu pochopitelně nechci dělat advokáta, jenom bych byl rád, aby se i takovým lidem, jako byl doktor Beneš, nekřivdilo. Československá politická reprezentace byla tehdy v zoufalé situaci, ale my dnes v žádné zoufalé situaci nejsme – všechno, co zkurvíme, si zkurvíme jen a jen sami. Nemáme se na koho vmlouvat.

Co byl podle tebe 17. listopad 1989 – revoluce, převrat...?

O tom jsem zrovna napsal článkuček...

Revoluce to našťásti nebyla. Byla to politická změna, která byla nesmírně zásadní: jednak vyvázala Československo z ruské koloniální říše, a jednak nastolila poměry, které sice měly spousty chyb, ale byly to nejlépeší poměry, které jsem za svého života zažil. Byly to poměry v podstatě demokratické, které byly dobré v tom smyslu, že byly reformovatelné. Tragédie toho, co se tady stalo za poslední dva roky, je vědomá rezignace na to, že ty poměry jsou legitimní, legální, jsou reformovatelné, a celé se to zbouralo.

Co se udělalo po listopadu špatně?

No, toho je strašně moc. První je to, že se tady nepodařilo zavést pořádný pluralitní politický systém. Tvrdí se, že se nejdřív musí udělat právní řád, pak se teprve může privatizovat, dělat politika

hému stavu ale přispělo strašlivě politické vrtáctví té třetí strany.

Měla se po listopadu zakázat komunistická strana?

No, aby se řeklo, že teď budou nosit komunisté rudé pásky a povinně polezou po čtyřech... S komunisty se to podle mne mělo udělat aspoň tak jako v Maďarsku, kde sami rezignovali na partajní majetek, strana byla zrušena, vznikla jiná pod novou značkou, a kdo chtěl, musel do ní přestoupit. 90 % členstva se přitom vypařilo, a tak se vlastně octli na stejné startovní pozici jako ostatní.

Jak bychom se měli vyrovnat s minulostí?

Hlavně by se nemělo probíhat zapomenut na to, že to, co tady bylo před listopadem, bylo nesmírně hnusný a zrůdný. Někdy to bylo o něco málo míň hnusný

■ Bohumil Doležal

tak dále. Podle mne se ale nejdřív musí nastolit politický pluralismus. To se tady podařilo velmi nedokonale a celý ten systém tím byl poznamenán.

Že se nepodařilo vytvořit plnohodnotný systém politických stran, byla jedna vážná chyba. Na tom má velký podíl Václav Havel. Druhá vážná chyba je spojená se jménem Václava Klause, není ani tak ekonomická, ale spíš politická, že si vyvodil z Friedricha von Hayeka, že celých uplynulých dvět st let spočívá v nesmiřitelném boji kapitalismu se socialismem, což postkomunisté strašně rádi přijali, protože to viděli také tak, jen obráceně – plus bylo u nich na opačné straně. Tím pádem se tady vytvořila situace, že tady sice existovaly dva vyhraněné tábory, ale strašně málo toho, na čem se dokázaly shodnout. Demokracie ale stojí na tom, že jakkoli jsou strany proti sobě vyhraněné, mají společný základ, na kterém se vždy v době nějaké krize shodnou. Neexistoval zde společný demokratický jmenovatel, byla tady levice, byla tady pravice, ale nebyli tady žádní demokraté. Místo toho se udělala opoziční smlouva, což byl vycházející komplot, ve kterém si dvě partaje dohodly, že si rozparcelují sféry vlivu. To byla strašně blbá situace.

Vidíš opoziční smlouvu jako iniciaci dnešního politického krize?

Tomu já nevěřím. Prazáklad je v tom, že tady neexistoval normální politický systém, protože podobná spolupráce je možná jen v rámci normálního demokratického systému. Další věc je, že se nesmí zapomenout na to, že na opoziční smlouvě má velký podíl i Václav Havel – volby dopadly tehdy totálně patem, Havel a lidé kolem něj, lidovci a Unie svobody vytáhli z toho, že se jedna z velkých partají musí s nimi dohodnout, protože jsou tak odlišné, že nemohou spolupracovat. Dávali tento svůj záměr tak okatě a přitrouble najevo, že Zeman s Klausem udělali to, co by asi udělali v té situaci každý: dohodli se spolu. Do této chvíle to bylo legitimní, ale udělat z toho pak smlouvu, ve které opozice rezignovala na své výsadní právo vládu svrhnout, to bylo za hranou demokracie. K tomuto nebla-

a zrůdný, to je samozřejmě pravda – v 60. letech nebylo tak těžký žít jako v 50. letech, za Novotného byla chvílemi dokonce i sranda, ale přitom to byl stále strašně hnusný režim.

I v těch 60. letech byl duševně hnusný...

No právě. My jsme mohli dělat *Tvář*, mohli jsme tak napul veřejně působit a normálně publikovat i v době, kdy byla *Tvář* zakázaná, ale člověk stejně nevěděl, kdy co bude, kdy se to zase zhorší, a celé to vychvalované Pražské jaro bylo spojené s hrůzným očekáváním toho, kdy sem vtrhnou Rusové, kteří sem taky nakonec vtrhli. I v době, kdy se tady žilo relativně nejlíp, bylo jasné, že to nedopadne dobře, a taky bylo jasné, že to Dubčekovo vedení je naprosto nezodpovědné a neschopné něco řídit.

Jak jsi se názorově utvářel, v rodnině, skrz kamarády?

Já byl hodně blbej, když jsem byl hodně mladý – až do svých osmnácti, devatenácti let jsem měl dojem, že myšlenka socialismu, jak se tehdy říkalo komunismu, je správná, jenom se to blbě dělá. Bylo to ale pro mne čím dál tím těžší. Pak jsem se naučil německy, poslouchal jsem západo-německé rádio, četl jsem zajímavé knížky a nakonec jsem dospěl k tomu, že nemá cenu o tom nějak spekulovat, že daleko nejjednodušší bude, když si připustím, že to celé je jedno obrovské, obudné svinstvo.

Prostě jsi se jen tak rozhodl...

Tak, samozřejmě, že mě ovlivnila četba, ale přesto jsem si připadal jako Koperník, který přišel na to, že středem našeho vesmíru není Země, ale Slunce. Bylo to spojeno s takovými nepřijemnostmi, že jsem musel řešit, zda má za těchto okolností ještě nějaký smysl dál studovat a dostudovat a dělat de facto kompromisy, které by člověk dělat neměl. Pak jsem byl dva roky na vojně, což byla doba sama o sobě, a pak už začala vycházet *Tvář*, přišel Emanuel Mandler a další lidé, kteří to viděli podobně, a už to bylo příjemné.

Kdy jsi na Filosofii studoval?

V letech 1957 až 1962, což bylo zajímavé. Jednak byla Filosofická fakulta oním rokem 1948 totálně zničená, vyházeli od-

tamtud úplně všechny, kteří za něco stáli, až na pár lingvistů, kteří se sice asi dost báli, ale byli mezi nimi lidé slušní. Mě ale lingvistika nezajímala. Pak tam byli ovšem lidé, kteří na fakultu přišli po roce 1948 a začínali míl blbý pocit z toho, co to vlastně uváděl a jak se s tím mají vyrovnat. Takže tam už neexistovala vysloveně sekyrářská atmosféra. Udělal jsem například v semináři, který vedl jeden z nejhunsnějších tanních kolaborantů profesor Mukařovský, pochvalný referát o knížce Václava Černého *Osobnost, tvorba a boj*, což sice také není nic moc, ale Černý byl v té době samozřejmě na indexu, a ten člověk se šíleně rozběsil, klepal tam nohou do stolu a řval jako tygr, ale žádný průser z toho nebyl. Studoval jsem v ročníku s Honzou Nedvědem, s Honzou Lopatkou, o dva roky výš byl Karel Štindl, a ještě s několika dalšími lidmi jsme chodili společně do hospody.

Kam jste chodili?

To by bylo na malý baedeker. Ovšem naším nejvládnějším centrem byla vinárna U Tří zlatých lvů na Ovocném trhu (už dávno ji bohužel zrušili). Později, už za *Tváře*, jsme občas zašli do Rodisseries v Mikulandské, to byl ovšem trochu dražší podnik (pravidelně tam chodil Havel), a jednou za čas do Kravína v Korunní – i tam to bylo dost drahé. To jsou jen nejdůležitější štace.

Co říkali kamarádi na tvůj „astronomický“ převrat?

Ze začali se se mnou dost hádat – bylo asi těžké se k němu podobnému prokousat.

Všichni tomu tehdy věřili?

Od režimu měli distanc všichni, ale s těmi vírami to v tu dobu spousta lidí neměla ještě úplně jasno a nějaký velký porozumění jsem pro svůj obrat necítil – až mě to opravdu někdy štvalo.

Jak jste se pak sešli v *Tváři*?

Nápad založit *Tvář* měla svazová mládež, Gruša, Hanzlík... mladí básníci, kteří byli přijati do oficiálního Svazu spisovatelů v době po roce 1956, kdy se režim zase utužoval, a kteří tam byli pod ochrannými křídly šéfredaktora *Plamene* Jiřího Hájka. Divoký fanatismus lidí roku 1948 tam už tehdy tolik nežil, a když se situace začala kolem roku 1962 lámat, tak měli tihle mladí pocit, že se musí etablovat něčím podobným, jako byl před nimi časopis *Květen*, a vylepšit si tak image. Na Sjezdu spisovatelů si vybojovali, že dostanou revue pro mladou literaturu, což byl časopis cíleně zaměřený na spisovatelův potěr, komunistický – Svaz byl pochopitelně jenom pro vybraný, kteří si zasloužili být spisovatelé, a o tom, kdo si zaslouží být spisovatelem, rozhodovalo načalstvo. Tihle mladí tedy začali vydávat *Tvář*, aniž by měli potuchu o tom, jak se takový časopis dělá. Nebyli schopni vydat třeba dvě čísla za sebou, a ta bezradnost je vedla k tomu, že do redakce nasávali lidi zvěnci. Jirka Gruša byl náš někdejší spolužák z Filosofické fakulty, tak nasál Lopatku, Lopatka nasál mě, a hned Honzu Nedvěda, a někdo tam dokonce nasál Jiřího Němce, což byl takový malý zázrak. Šéfredaktor, nějaký František Vinant, byl asi hodný člověk, ale totálně neschopný. Vznikla otázka, co s tím, a za této situace tam naše redakční kolegyně Marie Šolleová přizvala Emanu Mandlera, který měl naprosto jasnou představu, co s tím, včetně toho, jak se dělá časopis. A taky věděl, že se musí strašným fofrem dohodnout s Jirkou Němcem. To všechno se stalo a šéfredaktorem se stal Honza Nedvěd, který byl jediný z nás v partaji.

To byla podmínka.

To byla podmínka a člověk by musel být asi hodně velká svině, aby ji nemusel splňovat, cha cha – v té době to ale asi prakticky ani nešlo. Takže tímto způsobem jsme *Tvář* těm mladým spisovatelům de facto ukradli. Já jsem naprosto jasně věděl, že to, co se tam do té doby psalo, byly – až na naprosté výjimky – totální sracky. Kdyby tam nepřišel Emanuel Mandler, tak by si to možná člověk netroufl napsat, ale takhle jo: s Honzou Lopatkou jsme psali o tom, že celá ta oficiální literatura po roce 1948 je Potěmkinova vesnice, že je to jen simulace literatury, navíc sešněrovaná ideologicky.

Kdy jste poprvé narazili?

Ačkoli jsem tam nebyl zdaleka nejdůležitější člověk – to byl Emanuel Mandler, a pak lidi, kteří byli mnohem vzdělanější a lépe orientovaní, než jsme byli, Jirka Němec a Ladislav Hejdiánek, což byli ti tři hlavní, které pak chtěli komunisté vyhodit –, tak, i když to vypadá, že se chvátám, bezprostřední příčinou toho průšvihy jsem byl já. Nejdřív jsem napsal o předsedovi Svazu spisovatelů Jiřímu Štolovi, že přeše slátaniny, a rovněž o Šiktancovi, který byl taky dosti angažovaný, což vzbudilo velké pohoršení.

I v redakci?

To těm mladým spisovatelům ze Svazu, kteří byli ještě v redakci, nevadilo – oni byli srozumění s tím, že vůči starším je třeba se nějak vyhranit, jako mladá generace. Jenže pak jsme začali psát i o nich, a tím vznikl konflikt, kdy jsme se dostali do sporu ani ne tak s komunisty jako spíše se Svazem spisovatelů – komuniste to jen

*Every day is a journey, and the journey itself is home.
Matsuo Basho, japonský básník 18. st.*

Na počátku je dobře připomenout velkolepý pokus Alexandra Velikého (356 př. Kr. – 323 př. Kr.) o spojení (tehdejší) Evropy a Asie, ideu, která symbolizuje trvalé spění v evrosijských dějinách. Strobo Talbott, bývalý náměstek ministra zahraničí v Clintonově administrativě tuto imperiální myšlenku připomíná ve své knize „Velký experiment“ (Great Experiment, Simon and Schuster 2008) a v té souvislosti uvádí, že existuje trvalé napětí mezi globálně se uplatňující potřebou kolektivní vlády a chuti k ní na jedné straně (viz současně Putinovo Rusko) a přáním kmenů a národů pokládat se za nezávislé a suverénní na straně druhé (viz současná Ukrajina). Talbott také dokazuje, že impéria nebyla vždycky jen výsledkem násilí a loupeží.

O ideji impéria je zasvěcená kniha anglického historika a oxfordského učitele dějin britského Commonwealthu **Johna Darwina Po Tamerlanovi. Vzestup a pád globálních impérií 1400 – 2000** (After Tamerlan. The Rise and Fall of Global Empires 1400-2000, Allen Lane 2008). V německém překladu vyšla kniha pod výstižnějším názvem *Imperiální sen* (Der imperiál Traum, Campus Verlag Frankfurt/New York 2010).

Práce není pouhým pozitivisticky laděným výčtem fakt a událostí. Případně ideologické a náboženské důrazy mají při tom v očích autora menší váhu než zřetelé ekonomické a politické. Klíčovými nicméně neideologizovanými poznáním je pro autora vytváření rovnováhy jak uvnitř impérií tak mezi nimi navzájem, rovnováhy, která nemá nikdy trvání, ale stále znovu se vytváří. Právě v tom smyslu jsou autorovi dějiny „cestou“ jak deklaruje motto v úvodu.

Timurova (Tamerlán) smrt r. 1405 představovala bod obratu ve světových dějinách. Byl posledním z „podmanitelů světa“ v tradici Attilové a Čingischanově, kteří chtěli pod svou vládou sjednotit celou Euroasiu v jediné obrovské říši. Za padesát let po Timurově smrti objevily přímořské národy – na počátku především Portugalci – z hlediska euroasijského pohledu Dálný východ, mořské cesty, které se staly tepnami velkých říší, opírajících se o moře. Globalizovaný svět pozdního 20. století není však z minulosti prostě odvoditelným výsledkem globálního svobodného trhu. Kořeny tohoto světa sahají až do „století objevů“, v zásadě k Timurově smrti. To je autorův kritériální přístup k pojednávanému tématu. Z něj pak odvozuje základy filosofie svého bádání.

Euroasie a věk objevů

Podle Darwina je předně třeba odvrhnout představu, že ve světových dějinách docházelo k lineárním změnám, jejichž cestou Evropa stále šla k nadvládě. Druhá premisa zní, že období evropské expanze třeba jasně zařadit do euroasijského kontextu. Třetí premisa vyžaduje, abychom pečlivě promýšleli, co se vlastně Evropou míní. Není to jen severní část kontinentu, která představuje její mocenské centrum: Velká Británie, Holandsko, severní Francie, západní Německo. Státy severozápadu nebyly svobodnými hráči, kteří nemuseli brát zřetel ke zbytku kontinentu. Kromě toho takový přístup ignoruje problém Ruska. A konečně do chápání Evropy třeba zahrnout nejen atlantické hospodářství, ale také západoafrické pobřeží, ostrovy Karibiku, severoamerické pobřeží, Mexiko, Peru a brazilské pobřeží.

Čtvrtou premisu představuje otázka, co vlastně znamená impérium. Jeho jádrem je podle Darwina proces, jehož nositeli jsou všechna lidská společenství. Jde přitom o vyjádření základní lidské potřeby, jak odhalil Adam Smith v *Blahobyti národů* (1776). Ten ovšem uvažoval pouze o obchodu a o výměně materiálních statků. Ale stejný význam má i výměna informací, znalostí, přesvědčení a idejí. Další tendencí je akumulace moci: tendence k budování impérií.

Na rozdíl od tradičních agrárních impérií, která akumulovala jen půdu a lidskou sílu, byl základní přístup evropského imperialismu vyvlastňování.

Křesťanství bylo po roce 1000 základem budování států v celé severní a východní Evropě. Ve všech regionech posilovalo křesťanství pouta solidarity a loajality.

Do r. 1400 (po morech z poloviny 14. st.) vznikla nová Evropa: volná konfederace křesťanských států se společnou vyspělou kulturou, značně podobnými sociálními a politickými institucemi a rozvíjeným meziregionálním obchodem. Uprostřed euroasijského světa se rozkládala říše islámu, sahající (r. 1450) od jižní Malajsie a Sumatry přes Indii, Afganistán, Persii (Irán), jižní oblasti dnešního Ruska, Arábie, východní pobřeží Afriky, severní Afriku až po jižní hranice dnešního Sahelu. Čína po r. 1370 pod vládou dynastie Mingů zahrnovala oblast na sever od dnešního Pekingu, na jihu sahala po Tonkinský záliv, na západě po hranice dřívějšího Tibetu.

Takový byl svět, do kterého vstupovali Evropané, aby ho objevili - nejen sobě, ale i „světu samému“.

Časná rovnováha

Přes všechno dramatické vyzrávání Západu v průběhu „dlouhého“ 16. století (1480 – 1620) měly zámořské objevy jen omezený význam. Dlouhé 16. století evropské expanze vyvrcholilo založením anglických a francouzských kolonií v severní části Ameriky a vstupem Holanďanů a Angličanů do obchodu s východní Indií. Stejně významný byl pro budoucí poměr sil v Euroasii vzrůst moskevského velkoknížectví. Již r.1639 dosáhlo expandující Rusko pobřeží Pacifiku.

Ani po následující období let 1620 – 1740 se Evropa nevyznačovala zvláštní kolonizační dravostí. Neexistovala žádná ideologie a žádný politický model *ancien régime*, které by bylo možné vyvážit nebo lehcce přenést do exotických zámořských krajů. Rozhodující bylo, že žádná evropská mocnost nebyla dost silná, aby získala dominantní postavení. Nastalo hledání novověké rovnováhy.

Expanze islámu – seldžuckých Turků – na druhé straně byla nezadržitelná. Mezi r. 1453 až r. 1570 ovládli Konstantinopol (Istanbul), Káhiru, Bagdáda a státy dnešního Maghrebu, r. 1520 Bělehrad a Maďarsko. V Indii vládli islámští mogulové. V Číně došlo r.1644 k dynastické výměně, Mandžouové dobyli Peking a nastoupila jejich císařská linie Čchingů. Skončila vláda Mingů. Probíhala zároveň přestavba a rozvoj Číny. Po letech rozkvětu počalo období úpadku Osmanské říše. Mezi lety 1683 (po neúspěšném obléhání Vídně) a 1739

se musili Osmané smířit se značnými územními ztrátami. Uprostřed 17. století nejbogatší část islámského světa byla pod vládou mogulů, jehož jádrem byl „úrodný půlměsíc“ severní Indie.

Euroasijská revo lu ce

„Průmyslová revoluce“ v oblasti technologií a hospodářská organizace se projevila jako nejzřejmější příčina nové moci Evropanů.. Evropskou revoluci ve skutečnosti představovaly revoluce tří: geopolitická, kulturní a hospodářská.

Uprostřed 18. stol. se vztahy mezi státy a říši evropského, islámského a východoasijského světa vyznačovaly stále ještě přibližnou rovnováhou. Velká divergence nastala až na zlomu 18. a 19. stol. Obsazením a osídlením vnějšího světa (světa vnějšího Evropy) prolomila Evropa poprvé dosavadní hranice své fyzické expanze.

Vyvrácení moci Maráthů v Indii (1757 – 1817) nečekaně Britům přineslo obrovské zisky: ovládli obchod v Bengálsku a získali kontrolu nad daňovými příjmy v zemi. Tím se jim otevřela cesta k jihočínskému obchodu. Dobyť nových území a průmyslová technika byly nejzřejmějšími rysy nově získané evropské dominance ve zbytku Euroasie. Tento vývoj uvedl do pohybu nové pořádání mezinárodních vztahů, který vedl ke zdánlivě nepřekonatelné evropské hegemonii a tím ke století impérií, nad nimiž slunce nezapadá.

■ Josef Váchal: Sen mrtvého

Běh proti času

V r. 1870 téměř každý evropský stát včetně Ruska měl alespoň základní liberální rysy. Evropský liberalismus měl dlouhou tradici. Avšak jako praktický program vdechl za svou přitažlivost velkým politickým krizím mezi roky 1789 a 1815. Mohutná povstání toho období demonstrovala, že i nejmocnější státy *ancien régime* mohou být svrženy hnutím zdola. Druhé varování bylo stejně děsivé: revoluční síla ve Francii se sice dostala pod kontrolu, ale teprve zásluhou hospodářského despotismu.

Snaha o rozšiřování obchodu, otevírání nových trhů, objevování „nových“ výrobků a zboží a vytvoření světové obchodní sítě bylo nejdůležitější hnací silou postupného vzniku „světového hospodářství“ mezi lety 1860 a 1890. Objem obchodní výměny stoupl od r. 1820 do r. 1913 dvacet pětkrát.

V mnoha částech světa byly hranice Velké Evropy vágní a nepřesné, spíše zóny interakcí s Afričany a Asiaty, než regiony záměrné anexy. Avšak nebyly v žádném případě jedinou a nejdůležitějšími jevišti evropské expanze. Proszování účinné koloniální moci nad státy a národy Afriky a Asie až do let osmdesátých 19. století bylo výjimkou, nikoliv pravidlem.

Z hlediska podmaňovaných států a národů lze toto období nazvat během proti času. Vlády a elity euroasijského světa cítily, že jsou stále více vtahovány do závodu proti času. Musely tak zdlouhat dva závody: jednak aby se samy staly silnější než se Evropa vedere do země moci, a také „běh o reformy“, než vnitřní konflikty zmaří všechny naděje na úspěch.

Ze všech velkých evropských států byly především Čína a Japonsko stále nejbogatší a nejsilnější – ale také pro uplatnění evropského vlivu nejneshůdnější. Pominout nelze mj. tzv. „opiovou válku“ (1839-1842) mezi Brity a císařstvem, která vedla k uzavření smluv, jež otevřely Čínu naplně zahraničnímu obchodu a poskytovaly exteriortalistu konzulům (jejich jurisdikci nad cizími státními příslušníky).

Proti tomu mělo Japonsko odlišný osud. Léta 1820 až 1830 byla dobou krizi a nepokojů. V r. 1850 začalo Japonsko s nákupem moderních střelných zbraní a parních lodí. R. 1870 vznikl jednotný stát.

Proti tomu Osmané měli především daleko horší geografické podmínky než Činané a Japonci. Po ztrátě evropských provincií se stala Osmanská říše čistě tureckým, arabským muslimským státem.

Hranice říší

Evropané se měnili: uznávali, že neevropské civilizace a kultury jsou sice exotické, ale že také představují slepou uličku. Pouze evropská varianta představuje údajně perspektivní cestu k mravnímu a materiálnímu pokroku. Tento mocný systém evropské dominance se ovšem nikdy neuskutečnil.

Jisté je, že po r.1880 platilo, že rychlým rozšířením moderních prostředků komunikace se svět stal menším.

Imperiální sen

Schopnost Evropy prosadit se po r. 1880 se projevovala po celém světě. Ale nikde neprobíhala kolonizace tak neuvěřitelně hladce a úplně jako v černé Africe, na jejíž vnitrozemí uplatnili Evropané nároky nejpozději.

Po r. 1900 byla větší část globu politicky a právně jako by rozšířením Evropy. Do r. 1914 nebyly žádné známky toho, že by nejmocnější státy světa měly v úmyslu bojovat mezi sebou o světovou hegemonii. Válka je nemožná, proto velmoci, které by ji vedly, by při zhroutilí obchodu ztratily příliš mnoho.

Ve značné části světa vytvořilo světové hospodářství paralelní univerzum z evropských průmyslově – kapitalistických „pánů“ vedle převážně neevropských, zbožím vyrábějících „sluhů“, špatně chráněných před výkyvy mezinárodní poptávky. Světový kolonialismus navíc produkoval kulturní hierarchii neobyčejné síly a vlivu.

Evropané vycházeli z toho, že jejich vzestup k dominantní pozici mezi kulturami je možný vysvětlit objevným myšlenkou permanentního pokroku.

Cesta do světové krize 1914 – 1942

Už před r. 1914 existovaly varovné signály, že imperiální řád nepředstavuje záruku všeobecného míru a blahobytu. A nebylo také překvapením, že po r. 1918 nedošlo k „normalitě“ jaká existovala před válkou.

V britském impériu se neustále udržovaly nacionalistické požadavky na samostatnost nebo samosprávu

Toto neformální impérium bylo bezpříkladné. Žádná dřívější velmoc neměla tolik moci, aby kontrolovala oba konce Euroasie. V raných padesátých letech byla ideologie a geopolitika posílena třetí komponentou amerického vlivu: Spojené státy hrály rozhodující roli při obnově a rozmachu světového hospodářství v letech 1953 až 1963.

Ale světový význam rozsáhlého dělení evrosijského kontinentu se nedá vymezit jednoduše. Hlavní důvod spočíval také v udivujícím rozmachu ruské velmoci. Poválečná síla sovětského imperiálního systému plynula ovšem mimo jiné z jeho geostrategického postavení. Z vojensky předemstavené postavení ve Východním Německu ohrožovalo Sovětské Rusko jádro země západní Evropy a neutralizovalo americký náskok v oblasti vysoce sofistikovaných zbraní.

Vítězství Mao Ce-tunga v čínské občanské válce bylo pro Sovětské Rusko neobyčejně příznivou skutečností. Moskva tak mohla obrátit veškerou sílu proti Západu. Dalším faktorem bylo, že nacisté zlikvidovali ve východní Evropě prakticky úplně politické elity – o zbytek se postarala Stalinova NKVD.

Politika uvolňování napětí v sedmdesátých letech vedla k uzavření *Závěrečného aktu KBSE* mezi státy Evropy a Spojenými státy v Helsinkách v r. 1975, což byla prakticky mírová smlouva, v níž se signatáři zavázali respektovat současnou hranici.

Druhý aspekt vztahů té doby představovala ekonomická nerovnováha obou hlavních kontrahentů – Ameriky a Sovětského Ruska. Sovětské hospodářství bylo menší a slabší, navzdory úspěchům ve zbrojení. Jiný aspekt spočíval v tom, že oba rivalové se musili neustále vyrovnávat s ponížujícími porážkami (americká porážka ve Vietnamu, přerušení vojenské spolupráce Egypta a Sovětského svazu v r. 1976). Nejdůležitější událostí v oblasti světového hospodářství bylo zrušení zlatého krytí dolaru v r. 1971 a prudké zvýšení cen ropy v r. 1973.

V prosinci 1991 byl formálně rozpuštěn Sovětský svaz. Nejvýznamnější bylo, že Ukrajina, která byla od r. 1650 nezpochybnitelnou součástí ruské imperiální moci, se rozhodla pro samostatnost.

Po rozpadu Sovětského svazu vznikla otázka, jak se bude svět formovat. Nedalo se očekávat, že Spojené státy se opět stáhnou do izolace. Zachování postavení USA se stalo globální nezbytností. Sami Američané dospěli k závěru, že musí napříště určovat běh světových dějin. Avšak Americké impérium není jen věcí vlády a politicky odpovědných. Velká část energie, která je za americkou expanzí, je neoficiální a soukromá. Proto pokud by náklady na udržování imperiální moci příliš zatížily americké poplatníky, mohlo by dojít k tomu, že by se cyklus změn světového uspořádání dal opět do pohybu.

Timurův stín

V úvodu své práce Darwin zdůraznil, že podobu dnešního světa nelze vysvětlit jen jako výsledek pohybu a podoby globální ekonomiky a jejich politických a kulturních efektů. Dějiny impérií jsou proto předmětem vášnivých sporů. Jedni je vykládají jako brutální ságu loupežného imperialismu, jako invazi Západu do nešťastného ne-Západu. Protipól tohoto názoru je stejně extrémní: světové dějiny se představují jako dlouhý pochod do moderny, v němž Západ je vůdce a příklad. Ale představují dějiny, které se opírají jen o protichůdné stránky „vykořisťování“ a „modernizace“ mají podle Darwina jako vodítka pochopení jen omezený význam.

Celé dějiny světa je možné vykládat jako dějiny impérií. Pohledu na světové dějiny je bližší domněnka, že přinejmenším v politice imperiální moc po většinu času představovala standard, impéria jsou systémy vlivu nebo vlády, v nichž se překrývají nebo snadno překračují etnické, kulturní nebo ekologické meze.

Je třeba také se zmínit o schopnosti klást impérium odpor. Lze totiž říci, že dějiny Asie v dlouhém 19. století jsou obrazem úspěšného odporu, o porážce nemůže být řeč. Zkrátka: když vliv Evropy na ostatní svět dosáhl nejvyššího bodu na konci 19. stol., vznikl proti tomu dobře organizovaný odpor.

Závěrečné úvahy věnuje Darwin otázkám konvergence, k nimž ho vede otázka o dalším trvání světa. Hovoří proto o podmínkách globálního „sblížení“ různých společenství a jejich kultur. Dospívá přitom k závěru, že století do r. 1914 lze nazvat „semiglobalizací“. Vznikl světový trh s primárním a průmyslovým zbožím, jakož i kapitálové trhy a trhy finančních služeb. Tento vývoj přerušila první válka. V následujícím století – v krátkém dvacátém století – se světová integrace zvrátila ve svůj opak – kdysi hegemoniální velmoci byly posledně omezením obchodu s jinými zeměmi. Menší státy se přímo zoufale pokoušely snížit závislost na vnějších mocnostech. Přitom svět opět usilovně zbrojil. Cílem bylo uzavřené hospodářství, autonomie a vnitřní rozvoj se staly předpokladem přežití v segmentovaném světě.

Tyto postoje vývoje po druhé válce úplně nepřekonal. Předpoklady obnovy světového hospodářství jaké představovaly Světový měnový fond, Světová banka a Úmluva GATT byly omezovány realitou studené války. Podmínkou překonání tohoto stavu se stalo zhroutilí sovětské moci a rozhodnutí Číny implantovat do svého systému tržní principy, stejně jako technologická inovace komunikačních prostředků, které tento vývoj urychlily. „Velká divergence“ v blahobytu a v ekonomických výkonech mezi euroatlantickým Západem a největší částí zbytku Euroasie ustoupila „velké konvergenci“. Pokud tento stav potrvá, mohla by v průběhu příštích padesáti let vzniknout podobná rovnováha, jaká tu byla před polovinou tisíciletí, domnívá se Darwin. Důsledkem je, že končí era izolovaných kultur, národních států, které nebudou schopné odolávat invazivním vlivům, jež představují svět svobodného pohybu informací, lidí a zboží. Avšak proces globalizace netrvá ještě dost dlouho, aby tento soud mohl být konečný – dodává s typicky anglickou skepsí Darwin.

Další vývoj přitom podle autora postdatné závisí na čtyřech hospodářských impériích – Spojených státech, Evropě, Japonsku a Číně. Výzva, před níž tato impéria stojí, je uvádět do vnitřního souladu iritující výzvu průvodních jevů volné soutěže s vnitřní soudržností svých společenství. Jaký bude výsledek lze těžko předpovědět. Snad třeba dodat, že první vydání jeho knihy vyšlo v r. 2007, tedy před počátkem krize americké a evropské ekonomiky a šest let před krizí na Ukrajině.

PRAGMA 25 LET

VDÁVÁNÍ A PRODÁVÁNÍ KNIH V ČECHÁCH A NA MORAVĚ

Pragma oslavuje v těchto dnech 25leté výročí založení jakožto soukromé české nakladatelství a vydavatelství. Děkujeme všem našim spolupracovníkům, přátelům, novinářům a hlavně našim čtenářům za přízeň, kterou nám celou dobu zachovávají.

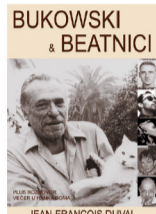
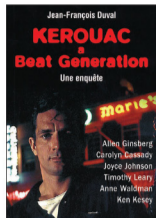
Bill Bryson / **AMERIKA 1927**

Lindbergh: Letci a hrdinové transatlantiku

Amerika v létě roku 1927 zažila mnoho neuvěřitelných věcí. Měla prezidenta, který pracoval jen čtyři hodiny denně, legendárního baseballistu, první televizi, ale hlavně Charlese Lindbergha. Tento stydlivý mladý muž jako první přeletěl Atlantik a stal se hrdinou.

Jean-François Duval / **KEROUAC A BEAT GENERATION**

Jean-François Duval zpovídal šest blízkých přátel Jacka Kerouaca, aby ještě o něco poodhalil beatnickou legendu. Nahlédneme nejen do zákulisí Kerouacovy literární tvorby, ale také do jeho soukromého a milostného života.

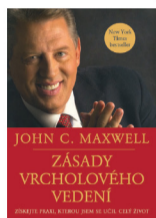

Jean-François Duval / **BUKOWSKI A BEATNÍCI**

Jaký byl vztah Bukowského k beatníkům a proč se mu ve Spojených státech během života dostávalo jen málo pozornosti? Na tyto a mnohé další otázky se snaží odpovědět francouzský romanopisec a novinář Jean-François Duval. Několik let před Bukowského smrtí spolu ti dva vedli rozhovor, který je společně s nezveřejněnými fotografiemi součástí knihy.

Clarissa Pinkola Estés / **PROBUĎTE SILNOU ŽENU**

Autorka slavného bestselleru *Ženy*, které běhaly s vlky se ve svém bádání zaměřila na archetyp Panny Marie. Prostřednictvím příběhů z historie i svých vede čtenáře k poznání, že Svatá Matka nás všechny provází na každém kroku. Poznejte prastaré rituály a odhalte způsoby, jakými se společnost snaží zničit symbol této ženy.

John C. Maxwell / **ZÁSADY VRCHOLOVÉHO VEDENÍ**

Autorovou zásadou je předávat dál své poznatky, které získal během čtyřiceti let vedení několika společností i tisíců dobrovolníků. Kniha je určena všem, kteří se věnují vedení, rozvíjení a motivování druhých. Maxwell předává své osobní zkušenosti a doplňuje je příběhy z praxe či výroky jiných velkých lídrů.

Don Miguel Ruiz / **ILUSTROVANÉ ČTYŘI DOHODY**

Don Miguel Ruiz odhaluje zdroj omezujících názorů, které nás připravují o radost a vedou k utrpení. Čtyři dohody, založené na staré toltécké moudrosti, nabízejí silný kód chování, který dokáže proměnit náš život v nový prožitek svobody, štěstí a lásky. Ruiz shrnuje v duchu Castanedy základní toltéckou moudrost a vyjadřuje jasně a čistě, co pro muže a ženy znamená žít.

Studentům poskytujeme slevu 30 % na naše tituly v našem knihkupectví na adrese **V Hodkovičkách 2/20, Praha 4**. Otevřeno po-čt od 8 do 16 hodin, v pátek do 13 hodin. Sleva platí pro rok 2014 a 2015. Pak už zřejmě budeme v důchodu.

Knihy nakladatelství ARGO

Miličova 13, 130 00 Praha 3,
tel.: 222 781 601, fax: 222 780 184, argo@argo.cz, www.argo.cz

distribuce KOSMAS, V Zahradě 887, 252 62 Horoměřice,
tel. 226 519 387, e-mail: kosmas@kosmas.cz

■ Kim Jongha: Mám právo se zničit

Přeložil Tomáš Horák, 178 Kč

Mám právo se zničit je dle autorových slov jedním z „podivných románů“, které začal psát v rebelkém údobí svého života jako určitou formu politické sebevraždy. Trochu paradoxně mu však zajistil vstup mezi známé a uznávané korejské spisovatele a stále si nachází okruh čtenářů, o čemž svědčí přes dvacet dotisků ve třech vydáních.

■ Eva Hauserová: Noc v mejdlově

189 Kč

Ty tři ženy bývaly v mládí, v normalizačních sedmdesátých letech, nerozlučné kamarádky. Po letech se setkávají v bytě jedné z nich, Dory, a poklidně popovídání u kávičky o životě a o dětech se jim naprosto vymkne z rukou. Během jediné zjitřené noci si trojice bývalých kamarádek vzájemně odhalí různá temná tajemství, vyčtou si věci, o nichž se tehdy za socialismu nějak nehodilo mluvit, nebo které chápou teprve teď s odstupem, a vzájemně se donutí k bilancování svých životů a vztahů. A je to dost kruté: každá z nich má alespoň nepřímo na svědomí život jiného člověka.

■ Orhan Pamuk: Tichý dům

Přeložila Petr Kučera, 348 Kč

Píše se červenec 1980 a v Turecku se pomalu schyluje k dalšímu vojenskému převratu. Do přímořského letoviska nedaleko Istanbulu přijíždí každý rok čtyři sourozenci, aby navštívili svou devadesátiletou babičku. Zatímco venku stále houstne napětí mezi nacionalisty a levicovými bojůvkami, babiččin „tichý dům“ vydává potlačovaná rodinná tajemství a rozehrávají se tu osudové životní příběhy. Román, ověřený domácími i zahraničními cenami, je jak brilantním rodinným dramatem, tak dramatem celé země, v níž dříve utíká komunikace mezi politickými skupinami, společenskými vrstvami i generacemi.

■ Egon Bondy: Básnické spisy

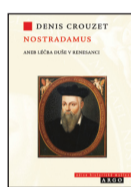
498 Kč

Egona Bondyho netřeba představovat: guru několika generací nonkonformní mládeže, světec českého undergroundu, svérázný filozof, pozoruhodný prozaik a především – vynikající básník. Projekt Bondyho sebraných básnických spisů si klade za cíl představit poprvé v úplnosti jeho básnickou tvorbu, včetně nově objevených či rekonstruovaných textových materiálů. Proponované tři svazky nepřinesou „pouze“ Bondyho vlastní texty, nýbrž i ediční aparát; naše edice se tak svými parametry v mnohém přibližuje kritickému vydání. Zárukou kvalitního edičního zpracování je Martin Machovec, přední český editor, literární historik, znalec Bondyho díla a kronikář českého undergroundu. První svazek přinese legendární texty z let 1947–1963.

■ Denis Crouzet: Nostradamus. Léčba duše v renesanci

Přeložila Helena Beguvinová, 389 Kč

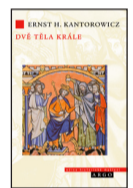
Michel de Nostradam (1503-1566), zvaný Nostradamus, proslul především jako autor nejednoznačných a varovných proroků. Monografie francouzského historika Denise Crouzeta se nepokouší dát těmto vizím konkrétní smysl, spíše vykresluje Nostradamu jako zbožného filozofa, který byl inspirován Marisilem z Padovy, Erasmem Rotterdamským či Cornelie Agrippou. Podobně jako jeho současník Francois Rebelais, který chtěl léčit duše soužené dlouholetými náboženskými válkami mi pomoci frašky, se i Nostradamus pokládal za nejen za lékaře těla, nýbrž i duší, jimž chtěl pomoci dosáhnout niterného míru tím, že se samy naleznou v osobní a hluboké víře v Krista a slovo Boží.

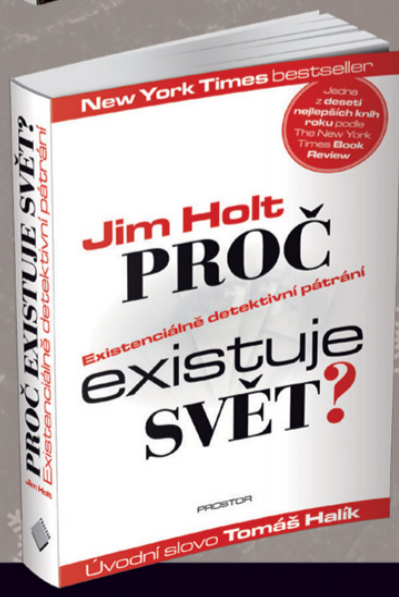
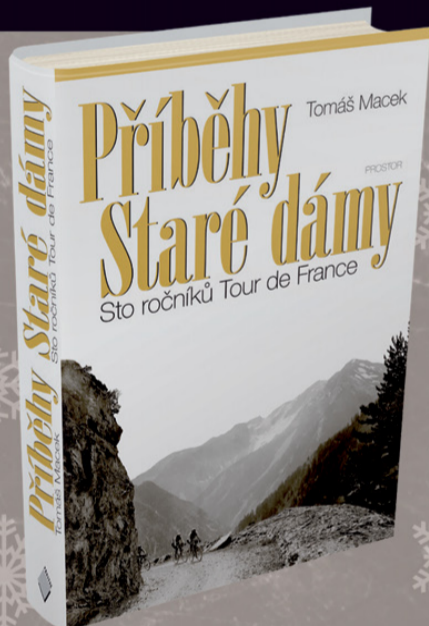
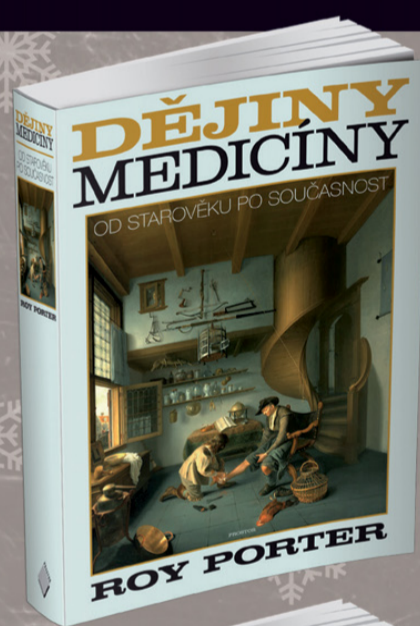
■ Ernest Kantorowicz: Dvě těla krále

Přeložila Daniela Orlando, 498 Kč

Dvě těla krále patří k nejvýznamnějším knihám o dějinách středověkých politických a teologických představ a idejí. Původem německý historik a profesor Ernest Kantorowicz, jenž musel i přes své vyhraněné pravice názory utéci před nacismem do Spojených států, v této knize odhaluje podstatu sakrality královské moci a královské vlády ve středověku. Prostřednictvím pronikavých analýz a netušených interpretací, v nichž konfrontuje názory středověkých teologů s myšlenkovými koncepty anglických právníků 16. století, dospívá ke zjištění, že právě ve 12. a 13. století se z ryze politických důvodů a jednoznačným politickým účelem zrodila představa o rozdělení králova těla, tedy fyzického, konkrétního těla panovníka, které umírá, a mystického těla vládců, který žije a vládne věčně.

Vánoce jsou za dveřmi...

KVALITNÍ KNIHY SE OBEJDOU I BEZ ČTENÁŘŮ

www.eprstor.com

Literární akademie

International ART CAMPUS Prague, s. r. o.

1. soukromá
umělecká
vysoká
škola v ČR

Studuj na Literární akademii programy
Mediální tvorba, Literární tvorba,
nebo se přihlas na některý z aktuálně
vypsanych kurzů pro veřejnost.

Studujte s námi i od února!

V akademickém roce 2014/2015
nabízíme možnost zahájit studium
i v únoru

Nejblíží dny otevřených dveří:

8.1.2015

22.1.2015

www.art-campus.cz

• PASEKA •

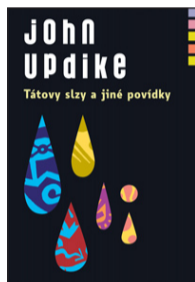
Chopinova 4, 120 00 Praha 2; Tel.: 222 710 751, 3; e-mail: paseka@paseka.cz; www.paseka.cz

Richard Ford
Kanada

„Nejprve vám povím o loupeži, již se dopustili naši rodiče. Pak o vraždách spáchaných později.“ začíná líčení příběhu svého dospívání ve stínu rodinné tragédie hlavní hrdina románu Dell Parsons. Poté co, se Dellův otec, bývalý válečný letec zapojený do obchodu s kradeným masem, pokusí vyřešit své finanční problémy přepadením banky a je i s manželkou zatčen, je patnáctiletý Dell převezen matčinou přítelkyní z Montany na kanadský venkov a zanechán v péči jejího bratra Arthura. Brzy však zjišťuje, že také jeho podivínský ochránce prchá před temnými stíny minulosti, jejichž dopadu nemá být ušetřen ani on sám. Fordův román, poutající mimo jiné autorovým brilantním jazykovým stylem a schopností plasticky vystihnout subtilní myšlenkové a citové pochody jeho protagonisty, se záhy po svém vydání dočkal vynikajících recenzí a byl označen za „jeden z prvních velkých románů jednadvacátého století“.

z angličtiny přeložil Jiří Hrubý
170 × 240 mm, váz., 400 stran

John Updike
Tátovy slzy a jiné povídky

Slavný americký prozaik se ve své poslední, posmrtně vydané povídkové sbírce vrací k tématům, jež provázejí jeho tvorbu od samého počátku. Její stárnoucí protagonisté, postupně ztrácející kontakt se světem svého mládí a dezorientovaní změnami ve svém okolí, se ještě trýznivěji než dříve zaoberají myšlenkami na blízkou smrt a pochybnostmi o smyslu vlastní existence, dokážou ale i furiantsky „připít na zdraví světu“, který se chystá opustit. Důvěrně známý mikrokosmos každodenních radostí a strastí americké střední vrstvy dokáže Updike i tentokrát naplnit úchvatně popsanými konkrétními osudy hrdinů, kteří – podobně jako autor sám – jako by toužili především po důstojném a smírném rozloučení se životem.

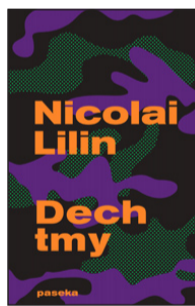
z angličtiny přeložil Miroslav Jindra
130 × 200 mm, váz., 304 stran

Philippe Claudel
Brodeckova zpráva

Krátce po skončení války přichází do malé horské vesnice neznámý cizinec. Poté co, svým chováním nastaví zrcadlo špatnému svědomí vesničanů a je za nejasných okolností zavražděn, pověří úřady Brodecka, jednoho z místních, aby o událostech sepsal oficiální zprávu. Brodeck, který sám strávil dva roky jako vězeň koncentračního tábora a je těžce poznamenán vzpomínkami na své ponížení, s úkolem souhlasí, současně však v paralelním vyprávění podává vlastní pohled na celý případ a jeho široké souvislosti. Jeho monolog se nepokouší o nic menšího než nalézt znovu smysl samotné existence. Brodeckova zpráva tvoří volnou „válečnou“ trilogii s předchozími autorovými romány Šedé duše (2003, č. Paseka 2010) a Vnučka pana Linha (2005, č. Paseka 2012). Za román Šedé duše získal autor prestižní Renaudotovu cenu.

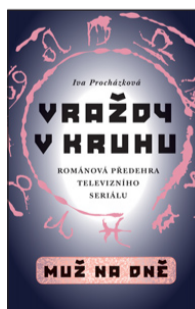
z francouzštiny přeložila Kateřina Vinšová
130 × 200 mm, váz., 256 stran

Nicolai Lilin
Dech tmy

S Nikolajem zvaným Kolyma, literárním alter egem italského spisovatele ruského původu Nicolaie Lilina, se čeští čtenáři mají možnost setkat už potřetí. Kolymova pikareskní epopej pokračuje vyprávěním o návratu z československé války a snaze začlenit se do „normálního“ života a zabít či alespoň umlčet „vraždicí monstrum“ v sobě. Překonat předsudky postsovětské společnosti, nedůvěřivý či přímo nepřátelský postoj okolí i vlastní pochyby se však ukáže jako nečekaně obtížný úkol, který vystaví Kolymu další zásadní životní zkoušku. První dva díly Lilinovy trilogie s autobiografickým hrdinou a vyprávěčem Kolymou, Sibiřská výchova (2009, č. Paseka 2011) a Volný pád (2010, č. Paseka 2013), vyvolaly značný čtenářský ohlas a byly přeloženy do mnoha jazyků.

z italského přeložila Helena Lergetporer
130 × 200 mm, brož., 328 stran

Iva Procházková
Vraždy v kruhu / Muž na dně

Kolik motivů může mít jedna vražda? Kolem mrtvého z jezera se vynoří plejáda svérázných osob: od pěstitele konopí přes renomovaného architekta, promiskuitního policistu až po tajemnou Kubánku. S neortodoxním kriminalistou Holinou se budeme prodírat labyrintem vyšetřování a přitom nahlédneme hluboko do životů propojených pletivem silných emocí a rozporuplných činů. Kriminalní román Ivy Procházkové je předehrou seriálu Vraždy v kruhu s Ivanem Trojanem, Richardem Krajčmem a Hanou Vagnerovou v hlavních rolích, jehož vysílání chystá Česká televize od ledna 2015. V románu poznáváme hrdiny s časovým předstihem dvou let, sledujeme začátky jejich vztahů, jsme u samých kořenů jejich pozdějších „televizních“ osudů.

130 × 200 mm, brož., 336 stran

Hannes Råstam
Jak se rodí sériový vrah
Případ Thomase Quicka

Odsouzen za osm vražd, dalších pětadvacet přiznání k soudu nedospělo. Thomase Quicka znají média jako švédského Hannibala Lectera, zločince, jehož hrůzné činy přesahují běžnou představivost. Pozadí jeho příběhu je však spletitější a překvapivější, než se zdá. Autor knihy se s nejnebezpečnějším švédským sériovým vrahem setkal poprvé roku 2008 v nemocnici v Säteru a během čtyř let prozkoumal každý detail policejního vyšetřování a soudního procesu. Pečlivá analýza policejních videonahrávek, záznamů z výslechů i soudních stání, lékařských materiálů a zápisů policejních vyšetřovatelů, včetně těch dosud utajovaných, jej přivedla k šokujícímu zjištění – v případě Stura Bergvalla, jak se odsouzenec ve skutečnosti jmenuje, policisté, lékaři, právníci i soudní znalci účelově manipulovali s fakty. Råstamův příběh o tom, jak lze z nevinného, psychicky nemocného člověka vytvořit sériového vraha, je reálný thriller a kritika policejního a právního systému, který selhal.

z švédštiny přeložil Martin Severýn
170 × 240 mm, brož., 400 stran

Josef Schovanec
O kolečko mív
Můj život s autismem

Schovancova kniha představuje autentický ponor do nitra člověka, který svůj handicap dokázal proměnit ve výhodu. Ve Francii vzbudilo jeho svědectví mimořádný ohlas – šlo o vůbec první vyprávění muže postiženého autismem, jenž nechal veřejnost nahlédnout do svého vnitřního světa. A podobné výlučné postavení má vydání knihy O kolečko mív i v českém prostředí. Autor, jenž sám ovládá deset jazyků, prokazuje nejen nebývalou stylistickou a myšlenkovou kultivovanost, ale též ohromující vzdělanost a sečtělou, a nabízí tak čtenářům strhující a napínavou výpravu do zákoutí lidské mysli. Josef Schovanec (1981), syn českých emigrantů, se narodil v Paříži. V 19 letech málem nepřežil psychiatrické „lечение“ psychofarmaky, následně u něj byl konečně správně diagnostikován Aspergerův syndrom. Získal bakalářský titul v matematice, poté pokračoval studiem jazyků, je držitelem diplomu z elitní vysoké školy Sciences Po a doktorátu z filozofie.

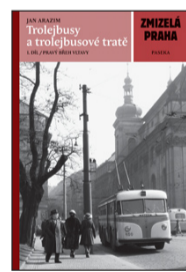
Vychází ve spolupráci s nakladatelstvím PÁSPARTA.
z francouzštiny přeložila Šárka Belušová
130 × 200 mm, brož., 220 stran

Nassim Nicholas Taleb
Antifragilita
Jak těžit z nahodilosti, neurčitosti a chaosu

Proč je městský stát lepší než stát národní? Proč mít připravenou výpověď ještě předtím, než nastoupíte na nové místo? A proč znamenalo ztroskotání Titaniku spíše záchranu než ztrátu lidských životů? Nejnovější kniha Nassima Nicholase Taleba klade opět řadu provokativních otázek, především ale opět dochází k závěrům, které mohou bez nadsázky změnit náš život. Základní myšlenky svých předchozích knih Černá labuť a Zrádná nahodilost – tedy především to, jak podstatnou roli hrají v našem životě nepředvídatelné události, nahodilost a štěstí – Taleb dále rozvíjí poukazem na potenciálně pozitivní roli neurčitosti, chaosu a volatility, jeví, jichž se instinktivně spíše obáváme. Paradoxně právě z nich můžeme podle autora těžit a dosáhnout obecné odolnosti. Dokážeme-li to, budeme schopni dosáhnout úspěchu i v dnešním nejistém a překotně se měnícím světě.

z angličtiny přeložil Jan Hořínek
170 × 240 mm, váz., 552 stran

Jan Arazim
Trolejbusy a trolejbusové tratě I. díl
Pravý břeh Vltavy

Trolejbusová doprava v Praze patří na rozdíl od tramvajové a autobusové již zcela do kategorie „zmizelá“. Přesto utvářela po několik desetiletí obraz hlavního města a dodnes přžívá v paměti jeho obyvatel. Vrcholným obdobím trolejbusové přepravy v Praze byla padesátá léta 20. století, méně se už ovšem ví, že trolejbusy brázdily pražské ulice již na konci třetí dekády. Další svazek úspěšné edice Zmizelá Praha seznamuje čtenáře slovem i obrazem s historií trolejbusové dopravy na pravém břehu Vltavy. Knihu doprovázejí dvě stovky unikátních archivních fotografií. Autor se historií pražské dopravy zabývá již více než třicet let a publikoval o hromadné dopravě a dopravních prostředcích celou řadu odborných článků.

170 × 240 mm, váz., 200 stran

Ivo Mahel
Nádraží a železniční tratě III. díl
Zaniklé, proměněné a ohrožené stavby v jižní části Prahy

Další svazek z úspěšné edice Zmizelá Praha se věnuje proměněným nádražím a železničním tratím v oblastech jižní části Prahy. Kromě pražského Wilsonova nádraží budou v této knize vyobrazeny železniční stavby i provozy na Smíchově a ve Vršovicích, pod Vyšehradem, na Vinohradech, ale i v Míchli a Strašnicích. Ivo Mahel se už přes čtyři desetiletí zabývá historií dopravy, zvláště kolejových vozidel. Věnuje se fotografování mizících fenoménů železnice, jeho snímky najdete v několika svazcích edice Zmizelá Praha. Je autorem mnoha článků v odborných časopisech a spoluautorem několika knih věnovaných tomuto oboru.

170 × 240 mm, váz., 200 stran

Knihy nakladatelství Paseka žádejte u svých knihkupců nebo na adrese:
Nakladatelství Paseka, obchodní oddělení, Chopinova 4, 120 00 Praha 2, tel. 222 710 751, 3

e-mail: paseka@paseka.cz. Aktuální informace o knihách nakladatelství Paseka

a speciální měsíční nabídku vybraných titulů s výraznou slevou najdete na www.paseka.cz.

Veškerou produkci nakladatelství Paseka obdržíte v knihkupectví Fišer, Kaprova 10, 110 00 Praha 1, tel. 222 320 730, e-mail: knihyfisher@knihyfisher.cz.